

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 18. oktobra naslednje vojno poročilo: V Egiptu so neoprestani pešeni viharji še nadalje ovirali vsako delovanje na kopnem in v zraku.

Skupina sovražnih oklopnih avtomobilov, ki je skušala napasti naše zaledje, je bila pognana v beg.

Zasledovana od našega letalstva je bila uspešno obstreljevana s strojnimi in razpršena. Vojaške naprave na otoku Malti so bile spet cilj hudega letalskega bombardiranja. V borbah je italijanski lovec sestrelil eno letalo tipa »Hurricane«, nemški lovci pa 11 »Spitfirev«.

Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo 18. oktobra tole vojno poročilo:

V frontnem odseku Novorosijsk—Tuapse napreduje napad nemških in zavezniških čet proti globoko razporejenim sovražni-kovim postojankam dalje.

Samo v odseku ene lovske divizije je bilo včeraj zavzeto 60 utrjenih postojank. Hudi napadi letalstva so bili usmerjeni na promet sovjetskih kolon. Dalje v gorah in ob cesti južno od Tereka je bil sovražnik, ki je skušal izvesti protinapad, s krvavimi izgubami vržen preko lastnih izhodišč. V Stalingradu so napadi zrušili trdovraten sovražni-kov odpor, naši oddelki pa so v naskoku zavzeli vse delavnice tvornice topov »Rdeča bari-kada« in vrgli sovražnika kljub ogorčenemu odporu iz tega predmestja. Napadi močnih letalskih sil so podpirali te operacije na kopnem in uničili na vzhodni obali Volge številne topove. Severno-zapadno od mestnega dela Spartakovski obkolo-jene sovjetske sile so bile uničene. V srednjem in severnem odseku fronte razen uspešnih akcij last-nih napadalnih oddelkov in zavrnitve krajevnih sovražni-kovih sunkov ni bilo nobenega omembne-ga bojnega delovanja. Oddelki bojnih letal so obmetavali z bombami sovjetske prometne zveze in prevoze. Pri letalskih napadih na letalska opo-rišča in druge vojaške cilje na otoku Malti so nemška in italijanska letala povzročila nova raz-dejanja. V hudih letalskih bojih je bilo sestrel-jeno 12 angleških letal. Podnevni napad angle-ških letalskih sil na južni del zasedenega franco-skega ozemlja je povzročil izgube med franco-skim prebivalstvom in neznatno stvarno škodo in poškodbe na poslopih, predvsem v stanovanjskih predelih napadenih krajev. En bombnik je bil sestreljen. Lahka nemška bojna letala so včeraj z bombami težkega kalibra v nizkih poletih ob-metavala vojaško važne naprave v južnovzhodni Angliji.

Iz Berlina poročajo: Bližnji 20-letnici Pohoda na Rim posveča tehnik »Reichswarte« članek, v katerem piše: »Proslave, ki bi morale imeti svoj vrhunec v veliki razstavi rimske kulture, padejo v čas vojne, ki je največja v zgodovini človeštva. V tretjem letu te vojne

se italijanski narod odločno postavlja po robu močnejšemu sovražniku, ki se spet poslužuje podlega »gospodarskega oble-ganja«.

Od kod črpa Mussolinijeva Italija te sile? Te iz-hajajo iz navedenih, političnih in gospodarskih činiteljev, ki so se razvili v 20 letih fašističnega režima. Mussolinijevo geslo »Vse v državi, nič iz-ven in nič proti državi« je postalo osnovni zakon nove Italije. Italijanski narod si je pridobil tako politično moč, kakršne nikoli ni imel v preteklo-sti. List obravnava potem v podrobnostih ob-navljalno delo fašizma v notranjosti in zaključuje z ugotovitvijo, da trdnost Italije v preizkušnji totalne vojne najbolj priča o kakovosti režim-skega dela.

Ruski rekruti, ki so jih zajele italijanske čete na področju Dona

Obsežna amnestija ob 20 letnici Pohoda na Rim

Uradni list v Rimu je objavil 16. t. m. kraljevi odlok o amnestiji in odpustitvi ob 20 letnici Po-hoda na Rim z naslednjim besedilom:

»Sir! Prva 20 letnica fašističnega režima pote-ka, ko je narod z neupogljivo voljo do zmage v trdi osvobodilni vojni. Ta ponovno pričo o juna-štvu naših vojakov in nelzbrisnih kreposti žrtvo-vanja in patriotizma italijanskega naroda. Slavni dogodki, ki jih doživlja Domovina, dajejo posebno resnoben in svečan pomen obletnici 28. oktobra, ko se je pred 20 leti pričela globoka obnova na-šega narodnega življenja. Ob tej zgodovinski ob-letnici bo, Sir vaše velikodušno milostno dejanje ojačilo zvestobo vsega borečega se naroda, ki preko najtrših preizkušenj dosega zmago.

Zaradi tega predlagamo Vaši vzvišeni odobritvi ukrep o amnestiji in odpustitvi. Z amnestijo se izbrisajo vsi zločini, kaznjivi z zaporno kaznijo ne nad pet let. Odpustitev zbrise zaporne kazni do treh let, prav za toliko skrči višje kazni ter zbrise denarne in dodatne.

Amnestije in odpustitve niso deležni oni, ki so zagrešili zločine proti narodu v vojni, zločine proti državi, ureditvi potrošnje, ali oni, ki so izrabljali vojno stanje ter zagrešili zločine po vojaških in finančnih zakonih. Nobena milost ni dopustna za tiste, ki so izkoristili posebne okoliščine vojne ter zločinsko delovali hoteč škoditi gospodarskemu odporu naroda v orožju ter so s tem zakrivilili naj-večji zločin, ki ga državljani lahko stori do lastne države in vojakov, ki žrtvujejo Domovini svoje življenje na bojiščih.

Na predlog Duceja fašizma, šefa Vlade in dr-žavnega tajnika za milost in sodstvo, in v spora-

zumu z ministri za zunanje zadeve, za notranje zadeve, za Italijansko Afriko in za finance je bil izdan odlok o pomilostitvi, ki obsega deset členov. Zadnji člen določa, da odlok stopi v veljavo na dan objave in ima učinek za storjena dejanja do prejšnjega dne.

Besedilo zakona

Člen 1. Priznana je amnestija za vse zločine, za katere zahteva zakon zaporno kazni, bodisi samo zase ali združeno z denarno kaznijo in dru-gimi dodatnimi kaznimi, ki skupno niso višje od petih let, kakor tudi v primeru denarne kazni.

Člen 2. Razen v primerih, ki jih predvideva prejšnji člen, se odpuste zaporne kazni, ki niso višje od treh let, in prav za toliko se skrčijo že izrečene kazni ali ki se imajo izreči. V celoti so odpuščene denarne kazni kakor tudi vse dodatne kazni začasne prepovedi javnih služb, začasnega preklica izvrševanja poklica ali obrti, ukinitve iz-vrševanja poklica ali obrti, ne sposobnosti za iz-vrševanje poklica trgovca in uradniške ukinitve.

Člen 3. Pomilostitev in odpustitev prejšnjih čle-nov se ne nanašata: 1) na zlonamerne zločine proti državni osebnosti iz poglavja I. knjige II. kazen-skega zakonika; 2.) na zločine, ki jih predvideva zakon z dne 8. julija 1941-XIX, št. 645, prejšnji zakon, ki so bili s tem zamenjani, kr. ukaz zakon z dne 11. junija 1942-XX, št. 584., in člen 37. biš zakona zdne 1. novembra 1940-XIX, št. 1682; 3.) na zločine, pri katerih prihaja v poštev posebna obremenilna okolnost, ki jo predvideva zakon z dne 16. junija 1940-XVIII, št. 572.; 4.) na zločine,

Nemško časopisje piše o tem, da so

zamorsko republiko Liberijo v zapadni Afriki zasedle ameriške čete,

in ugotavlja, da je usoda, ki je doletela to malo afriško republiko, enaka usodi, ki je zaradi ne-nravnih demokratskih načel zadela že Islandijo, Irak in Perzijo. Z druge strani je razvidno, izvaja časopisje, da Roosevelta resno skrbi neusmiljena in uspešna vojna osnih podmornic, saj te pod-mornice po načrtu in v čedalje večji meri uniču-jejo ostanke ladijskega prostora, ki ga imajo Angleži in Američani na razpolago.

Iz Rima poročajo: Pestra zbirka plemen in jez-ikov v angleški vojski na egiptskem bojišču se je te dni pomnožila z majhnim oddel-kom grških izseljencev.

Ti novi najemniki so bili priključeni desetini dru-gih narodnosti na tem bojišču, in sicer: Angle-žem, Američanom, Kanadčanom, Indijcem, Južno-afričanom, Avstralcem, Novozelancem, degaul-leovskim Francozom, poljskim in jugoslovanskim beguncem in zamorcem iz različnih pokrajin v Afriki. Novi privesek ni kaj znaten, saj gre samo za en polk, toda Angleži zmerom iščejo ljudi, ki so pripravljeni biti se zanje,

ki jih predvideva poglavje X. knjige II. kazenskega zakonika in na zločin po členu 578. istega zakonika; 5.) na izključno vojaške zločine, na zločine, ki jih predvideva vojaški zakon in ki ustrezajo onim, navedenim v prejšnjih številkah, in na zločine, predvidene po zakonih o novčenju; 6.) na zločine, ki jih predvidevajo finančni zakoni.

Člen 4. Dobrot po členih 1. in 2. ne uživajo oni, ki so na dan tega ukaza bili kaznovani na zaporno kazen, višjo od enega leta, za dejanje, ki je zlonamerno, ali na dve obsodbi z zaporno kaznijo za zlonamerne zločine, od katerih je ena višja od šestih mesecev, ali pa na tri ali več obsodb za zlonamerne zločine z zaporno kaznijo. Ako gre za kazni, izrečene za zločine z isto sodo, se upoštevajo posamezne kazni, ne pa skupna kazen. Ne upoštevajo pa se obsodbe, zaradi katerih je bila priznana izpustitev pred uveljavitvijo tega ukaza, niti ne obsodbe za zločine iz prejšnjih pomilostitev.

Člen 5. Odpustitve po členu 2. niso deležni oni, ki so na dan tega ukaza na begstvu, razen ako se sami ne javijo v zaporu tri mesece po uveljavitvi tega ukaza. Ta določba pa se ne uveljavlja, ako je kazen čisto odpuščena.

Člen 6. Odpustitev, ki jo predvideva člen 2, se pravno preključuje nasproti onemu, ki v roku petih

let po uveljavitvi tega ukaza izvrši zlonamerni zločin, za katerega je predvidena zaporna kazen nad šest mesecev.

Člen 7. Odpuščajo se denarne kazni in disciplinarne sankcije, ki niso višje od odpustitve.

Člen 8. Na priključnih ozemljih s Kr. dekreti in zakoni z dne 3. maja 1941-XIX, št. 29., in 18. maja 1941-XIX, št. 452., se pomilostitev in odpustitev ne uveljavljata: 1.) pri zločinih, ki jih predvidevajo Ducejevi razglasi z dne 3. in 24. oktobra 1941-XIX in 3. maja 1942-XX; 2.) pri zločinih, ki jih predvidevajo kazenski zakoni in guvernerske naredbe, ki veljajo na teh ozemljih, v kolikor gre za zločine, navedene v členu 3. tega ukaza.

Člen 9. Ta ukaz, se uveljavlja tudi na ozemljih Egejskih otokov in v kolikor gre za dejanja, izvršena od italijanskih državljanov, na ozemljih Italijanske Afrike.

Člen 10. Ta ukaz stopi v veljavo na dan njegove objave v »Službenem listu Kraljevine« in velja za vse do dan poprej izvršene zločine.

Amnestije bo deležni po podatkih pravosodnega ministrstva okrog 42.000 ljudi, od katerih bo 22 tisoč izpuščenih zaporov. Razen tega bo 3975 kaznjencev deležno vladarjeve milosti, 7031 pa jih bo pogojno izpuščeno.

Dr. Marko Natlačen na zadnji poti

Velika množica pogrebcev je pričala, da Ljubljana ne soglaša s komunističnimi strahovalci

Ljubljana je bila 16. t. m. v žalnih zastavah v znak žalovanja za bivšim banom dr. Natlačenom, ki je padel kot žrtev komunističnih strahovalcev. S tem je Ljubljana najlepše izpričala hvaležnost pokojniku, ki je toliko storil za Ljubljano, hkratu pa tudi pokazala globoko zgražanje nad komunističnimi atentatorji.

Zjutraj na dan pogreba so prepeljali pokojnikovo truplo z žal. Na katafalk s krsto so položili lep družinski venec in venec Visokega komisarja, ob strani pa še več drugih vencev. Častno stražo so sestavljali pokojniku katoliški visokošolci in stražniki Kr. Kvesture.

Ze pred deseto uro so dostojanstveniki napolnili stolnico, kjer je opravil škof. dr. Gregorij Rožman ob asistenci generalnega vikarja Nadraha in kanonikov Šimenc, Kraljica, Gogale in Koretiča zadušnico. V prvih vrstah ob katafalku so sedeli žalujoča pokojnikova družina in njeni najtesnejši prijatelji. Za njimi so bili predstavniki ljubljanskih ustanov in uradov. Vsa cerkev je bila polna ljudi, po večini moških, ki so bili vsi pokojnikovi prijatelji in sodelavci. Med mašo je pel zbor ljubljanskih bogoslovcev Premrlor »Requiem«. Po končani službi božji je opravil gosp. škof še slovesno »Libero« v cerkvi. Vse do treh popoldne so prihajali meščani v stolnico, da se poslovijo od velikega pokojnika. Potem so pa cerkev spet zaprli, krsto s truplom pa prepeljali nazaj na žale.

Popoldne so se prelivale na cestah proti pokopališču velike množice ljudi. Celo uro so vozili k Sv. Križu prenapolnjeni tramvajski vozovi. Pogrebni odbor je poskrbel, da kljub hudemu navalu ni bilo nikjer nereda.

Na žalah so se na obeh straneh ob kapelkah pred cerkvijo zgrnili številni moški; med njimi je skoraj sleherni koga zastopal. Zbrali so se številni vseučiliški profesorji, člani Akademije znanosti in umetnosti, dekanji fakultet, predstojniki uradov kakor tudi podrejeni uradniki. Zastopane so bile prav tako dobro kulturne ustanove kakor gospodarske, številni so bili akademski starešine kakor akademska mladina in nešteto je bilo prijateljev pokojnika, njegovih sodelavcev. Med njimi so bili tudi številni preprosti ljudje, ki so ostali hvaležni pokojniku in mu ohranili globoko spoštovanje. Zadnje čast so pa pokojniku izkazali tudi izredno številni javni delavci, ki so ga spoštovali kot značajnega, pravičnega moža. Tako se je pokazalo, kako soglasna je javnost v spoštovanju do pokojnika in v obsodbi strašnega zločina.

Pred balhadin je prispela duhovščina s škofom g. dr. Rožmanom. Hkratu so akademiki prinesli krsto z zemskimi ostanki dr. Natlačena. Obstali so ob krsti kot častna straža. Molitev duhovščine je v zboru zadonela in se razlegala še iz zvočnika daleč čez množico. Ko je škof blagoslovil krsto, je stopil na oder pokojnikov prijatelj ravatelj Bogomil Remec in se poslovil od njega v imenu katoliškega akademskega starešinstva. Ni izbral visokih besed, a je toplo in iskreno orisal življenje dr. Natlačena, ki je zrasel iz malih razmer spriču marljivosti in sposobnosti. Ze kot visokošolec se je začel na Dunaju posvečati delu, ki ga je pozneje vodilo med javne delavce in do visokega dostojanstva. Govornik nam je predložil moža, ki je padel kot žrtev svoje ljubezni do naroda.

V slovo pokojniku je zadonela žalostinka »Clo-

vek, glej...«. Peli so jo pevci Pevskega društva »Ljubljane«.

Potem se je začel razvijati sprevod in molitev duhovščine je donela nad množico. Akademiki so dvignili krsto na rame in žalni sprevod se je začel pomikati proti pokopališki cerkvi. Za križem se je zvrstilo dilaždo srednjih šol. Sledili so

akademiki, za njimi so pa dijaki srednjih šol. nosili okrog 10 velikih vencev. Najlepši je bil venec Visokega komisariata, a tudi mestna občina je počastila spomin pokojnika s krasnim vencem. Pred krsto je korakala duhovščina, za njo pa družina pokojnika, ki je budila splošno sočutje. Za sorodniki so se zvrstili dostojanstveniki. Pogreba so seudeležili: zastopnik Ekscelesce Visokega komisarja viceprefekt dr. David, general poveljnik armadnega zbora Ekscelesce Robotti, Zvezni tajnik Orlandini, podžupan dr. Tranchida, kvestor dr. Ravelli in župan general Leo Rupnik.

Sprevod se je ustavil ob pokopališki cerkvi, kjer je duhovščina opravila molitve. Tam so pevci zapeli žalostinko »Usliši nas...« Nato je množica preplavila pokopališče.

Po molitvah duhovščine in množice ob grobu je spregovoril škof g. dr. Rožman. Osnovna misel govora, ki je zapustil globok vtisk je bila, da je Bog pravičen sodnik, ki dobro plačuje in hudo kaznuje in da bo zato tudi pravično poplačal delo in žrtve dr. Natlačena. Pokojnik je poznal le dvojno ljubezen in dolžnost: ljubezen do družine in ljubezen do naroda. To mu je nalagalo delo in žrtve. Žrtve za narod se pa ni nikdar ustrašil; vedno je bil pripravljen nanje. Govornik se je vprašal, kaj bi nam sporočil dr. Natlačen zdaj izpred božjega obličja, in je dejal, da bi nam naročil dvoje: 1) Narod, zavrni od sebe brezboštvo, ki te tira v časno in večno pogubo! Ne sklepaj nobenih zvez z brezboštvom! 2) Ostani živ, narod, ne ubijaj sam sebe! Združite se vsi, ki verujete v Boga! Govornik je dejal, da se bomo ravnali po tem sporočilu, pokojnik pa naj prosí Boga, da bo dal narodu pravo spoznanje.

Zadonela je žalostinka »Blagor mu«, nato pa se je ob zahajajočem solncu vsul v grob dež jesenskega cvetja. Skoro četr ure je drževalo cvetje. Še dolgo po slovesnosti se je zgrinjala ob grobu množica. V dolgi vrsti so prihajali ljudje in spali prst in metali cvetje na krsto.

Komunizem je neogibna pot v pogubo Slovensko ljudstvo je na lastni koži spoznalo to pogubnost

Ali je strahovanje združeno s pobijanjem, dokaz za pravičnost kakršne koli miselnosti? Zdrav razum mora odločno odkloniti takšne dokaze. Žrtve, ki so padle pod streli trockističnokomunističnih strahovalcev, dajo misliti, da vodje tega strahotnega početja niso prepričani o tem, da bi mogla komunistična ideja zmagati sama od sebe. Komunizem torej nima prepričevalne sile in je potreben opore v obliki strahovanja. Druščini pa, ki se poslužuje takih metod, se kmalu pridružijo abnormalni tipi, ki uživajo v pobijanju.

Zadnji meseci so pokazali, kak bi bil komunistični raj. Komunisti so skušali zavajati zlasti lahkoverno mladino, ki v svojem razumskem razvoju še ni dozorela in je sama po sebi nagnjena k težnji po doživljanju nenavadnih dogodkov. Takša nezrela mladina še tudi ne more razumeti, da ni vse zlato, kar se sveti.

Žrtve, ki so padle samo zato, ker niso verjele v komunistični raj, kričijo do neba po zadoščanju. Morilec, ki si ubil dolenskega kmeta, zganenega od marljivega dela, kaj misli, ko primerja svoje gladke meščanske roke z žulji ubitega kmečkega človeka, zraven pa kriči, naj se združijo proletarci in drugi delovni ljudje vsega sveta? Ti mladi morilec najbrž doslej sploh še nisi delal, temveč si živel od potu svojega očeta, ki najbrž tvoje miselnosti in tvojega početja ne odobrava.

Tudi živali se rade omamljajo

Nemški kemik dr. Lindner je dognal, da se omamljajo s sluzjo, ki teče iz hrastov in vsebuje alkohol, vrbov prelec, rogač in veverica. Omočiš najprej zanaša sem in tja, potem padejo omočeni z drevesa. Na tleh poskušajo stati zdaj na tej, zdaj na drugi nožici. Te drže pa ne prenesejo in se neprestano prevračajo. Človeku se nudi prav smešni prizori. Naposled otrpnejo in prespijo svojo omamo.

Konju so dajali v vino namočenega ovsa, da bi ga krepili za velike napore. Od tedaj je hlepel le po taki krmi in se je tako opajal, da je kolovratil levo in desno ter čisto padel.

Živali pa poznajo tudi druga omamna sredstva. Raziskovalci ameriških prerij poročajo, da se omamljajo tam konji, goveda in ovce. Živina, ki se je navadila strupene krme, zametuje vsako drugo hrano. To so pravi morfinisti med živino. Živinorejci mehiškanskih prerij imenujejo rastline, ki omamljajo živino, nore rastline. Živali kažejo namreč po tej rastlinski hrani čisto prismočeno vedenje. Ako je postalo omamljanje živini strast, se pokažejo kmalu pogubne posledice. Živina silno

shušja, dlake ji odpadajo in naposled pogine za popolno ohromelostjo, ako ni že prej postala žrpljučnega vnetja.

V začetku junila l. 1931. je zavladalo veliko razburjenje na nekem ameriškem pašniku. Posamezna goveda so izginila od ostale črede. Kosa se čez nekaj časa vrnila, so bila slabotna in vrto-glava ter niso hotela užiti nobene hrane več. Kasneje se je začela živina tresti po vsem telesu, dokler ni nastopila ohromelost vsega zadnjega trupa. Izredna bolezen je napadla kmalu črede sosednih pašnikov in je postajala čedalje hujša. Nastopili so tudi smrtni primeri. Živinorejci so zahtevali državne pomoči proti neznanji bolezni. Prišli so živinozdravniki in preiskali živali, ki so bile poginile, a vzroka bolezni niso našli. Cesar nimo mogli pojasniti živinozdravniki in znanstveniki, so dognali s skrbnim opazovanjem živinorejci sami. Spoznali so, da oboli le ona žival, ki požre cvet neke bolj redke rastline. Ona živala, ki to krmo okusi, jo potem išče povsod in se z njo omamlja. Ako je omama večkratna in zelo močna, se pojavijo tudi smrtni primeri. Takih rastlin je še več in živali se opajajo z njihovim sokom tako dolgo, da čisto opešajo in poginejo.

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

Vse to je pripovedovala Roza pri večerji v kuhinji. Ela ni mogla spraviti niti grizljaja vase. Mučila in grizla jo je misel, da bo moral konjski mešetar, ki je še pred tremi dnevi sedel zdrav, vesel in krepak pri »Zlatem runu«, po njeni krivdi živeti poslej kot pohabljenec. Pač je bila pripravljena, da mu bo Tom Drury ugrabil konje ali izpraznil mošnjo, da pa ga bo tako strašno pohabil, ni pričakovala. Vstala je, vzela svoj poln krožnik in hotela oditi, toda gospa Bridgesova ji je odvzela krožnik, naložila je nanj dobrote, ki jih je običajno hranila za Hestero, in je kakor vsak dan zamrmrala: »Danes mi ni skoro nič več ostalo...«

Hestera je bila pravkar do konca prebrala »Gulliverjevo potovanje« in je že nestrno pričakovala mater. Kakor lačen volk je planila nad večerjo. Ko je bilo vse poravnano, je prosila, da bi smela malo v kuhinjo. »Le pojdi...« je odvrnila Ela »in pomagaj gospe Bridgesovi, če vidiš, da ji je všeč. Dovolj razlogov imava, da sva si dobri z njo. Ona bi nama mogla greniti življenje.«

»Saj ji vendar plačuješ«, jo je zavrnila Hestera. Nekoč je bila opazila, da je njena mati izročila kuharici njen delež napitnine.

»To nima s tem nikake zveze«, je naglo odvrnila Ela in pomislila, da je včasih težavno izhajati z Hestero. Vse je bilo tako preprosto, ko je lahko imela otroka privezanega k postelji daleč od dnevnega dogajanja.

Hestera se je stisnila v kot tople kuhinje, vzela z vidnim zadovoljstvom bombon in z mnogo manj dobre volje začela luščiti skledo graha — opravilo, ki se ji je iz dna duše upiralo. Sprizgnila se je z njim šele, ko je prišel postiljon in začel znova prinovodovati o napadu na Dicka Tencha. In Hestera je znova obžalovala, da ni fant. V središču napetih, razburljivih doživljanj so stali zmerom le moški, nikdar nobena ženska. Ženske so imele le dolgočasna opravila, na primer kuhanje ali ribanje, sama opravila, pri katerih so si mazale roke. Nihče ni uganil njenih misli, sicer bi ji bili najbrž povedali, da se tudi od krvi umaže roke.

Nezadovoljstvo z njenim spolom je raslo v Hesteri z isto močjo, s katero se je širilo njeno znanje. Dekle ne more biti ne vojak, ne mornar, ne razbojnik. In gospodična Peckova je dejala, da je rod vlado kraljice malokdaj kakšna dežela doživela velike čase. Kraljice očitno niso bile bogve kako pogumne.

V Hesterini domišljiji so bili možje neke vrste bogovi. Ženske pa so se ji zdele nižjevrstna bitja, ki v resnici ne smejo zahtevati pokorščino, kar sta večkrat morali čutiti gospe Bridgesova kakor njena mati. Ela je bila v hudih skrbeh zmerom, kadar je pomislila, kako samosvoj je njen otrok in kako težavno je nadzorovati njegovo življenje izven podstrešne kamrice. Hestera je namreč kmalu spoznala, da je bilo mnogo zabavnejše muditi se v hleou kakor pa v kuhinji, kjer so ji zmerom naprtili kakšno zoprno delo.

Kmalu po napadu na Dicka Tencha se je prikazal pri »Zlatem runu« mlad človek, ki je neopazno izročil Eli zavojček. V zavojčku je bilo pet gvinej. Ela sprva ni mogla verjeti svojim očem, potem se ji je obraz zjasnil, pograbila je denar in odhitela po stopnicah. Okoristivši se z Hesterino odsotnostjo je spravila denar k svojemu zakladu, ki ga je še zmerom imela skritega v preluknjani slamnjaci.

Začela je snovati nove načrte. Če bo iz tega vira dohodkov še nekaj časa žuborelo, tedaj ji ne bo treba ostati vedno pri »Zlatem runu«. Prej ali slej bo lahko odpovedala svojo službo in sama prevzela kjerkoli kakšno majhno krčmo, ki jo bo s Hesterino pomočjo

vodila. Tedaj bo moral ves svet izvedeti, da njena hčerka ni dekle brez sredstev, s katerim se moški lahko po mili volji igrajo, marveč da lahko pričakuje doto. Gotovo se bodo našli ob pravem času snubci in eden izmed njih bo brez dvoma nekega dne povedel Hestero pred oltar. Toda zaenkrat ni bilo še tako daleč. Hestera je komaj proslavila svoj dvajseti rojstni dan, bila pa je močno razvita, tako da ji je morala mati podaljšati obleke, kar res ni napravljalo najboljšega vtiska, ni pa škodovalo Hesterini dražestni zunanosti. Otroška oblost njenih potez je po malem ginila, oblikoval se je nežen, ljubeč dekliški obraz s fino zarisanimi obrvmi in izrazitimi očmi. Le njena usta so se zdela kakor da niso dekliška, marveč da so to usta zrele ženske. Njene rdeče ustnice so pričale o strastnem srcu. Je mar Ela opazala nevarnost, o kateri so dala slutiti ta usta? Se je mar zato že zdaj bavila z mislijo na moške, ki se bodo približali njenemu otroku, in na ženitev?

Zavest, da je sokriva napada na Dicka Tencha, v ostalem ni prav nič zadrževala Ele na njeni začetni poti. Kakor hitro je izvedela kaj, kar bi utegnili koristiti Malemu Tomu, se je takoj ponoči odpravila na pot, ki ji je bila zmerom enako strašna. Ko je prispela k cilju, je povedala Katji ali njenemu očetu vse, kar je izvedela. S Slomeviem ni imela rada opravka. Upirala sta se ji njegova groba zunanost in njegov spačeni nos in ji dala močnejše čutiti, s kakšnim izvržkom se je družila, kakor pa je čutila to v družbi ljubke, prijazne Kate. Tega dekleta se ni bala, s Slomejem pa je bilo to drugače. Pogosto je imela občutek da bo zveza z njim postala nekega dne za Toma usodna. In tudi njo bodo nategnili na kolo ali obesili.

Polagoma jo je vso prevzela misel na kolo in na viselce.

SEDMO POGLAVJE

V naslednjih dveh letih se je Tom Drury dvakrat prikazal pri »Zlatem runu«. Obnašal se je kot miren, dostojen človek, ki so z njim tudi temu primerno postopali. Drugič je prišel prav takrat, ko je neki dogodek dvignil mnogo prahu. Neka odlična starejša zakonca sta prisostvovala v Lovenhamu poroki svojega sina in sta se od tam vračala v Southwold. Na poti pa je neki razbojnik ustavil njuno kočijo in zahteval od gospe, naj mu izroči nakit. Ker se je njen mož upiral, ga je bandit ustrelil in pobral ne samo nakit, temveč vse, kar je bilo kaj vredno; celo konje je odvedel. Kočijaž je moral biti v zvezi z razbojnikom, ker ga napad ni prav nič presenetil. Neopaženo se je izgubil, tako da je morala prebiti stara gospa vse preostalo noč sama ob trupu svojega moža. Spričo strahotnega dogodka je skoro zblaznela in je komaj mogla za silo pojasniti, kakšen je bil morilec. Po njeni izpovedi se je dalo sklepati, da gre najbrže spet za strašnega Toma Druryja. Takrat so povečali vsoto, ki je bila razpisana na njegovo glavo, na dvestopetdeset funtov.

Kakor rečeno je kmalu po tem dogodku prišel k »Zlatem runu« gospod, oblečen v skromno obleko in z obdrgnjenim kovčgom, gospod, ki je že nekajkrat gostoval v Wainwrightovi krčmi. Pripeljal se je v poštni kočiji iz Ipswicha in je zahteval skromno sobo, pa razkošno južino. Gospod Wainwright je pozdravil gospoda Bourgha, kakor se je ta imenoval, s poslovno prisrčnostjo, kakršno je izkazoval vsem svojim gostom, ki so že kdaj »počastili« njegovo hišo in pustili v njej lepo vsoto denarja. Da je pozdravil razbojnika, ki so ga iskali po štirih grofijah, seveda ni slutil.

Elo je spreletel drget, ko je stala pred Tomom Druryjem v njegovi sobi in jo je bandit zaupljivo potrepljal po ramenu. Bila si je v svesti, da nima nobene pravice, obsojati ga, toda ob misli na izpreženo kočijo in na gospo, ki se ji je vso noč obleka namakala v krvi lastnega moža, jo je izpreletela groza, ko se je je dotaknil s svojo roko. Hvala, ki jo je z njo obsipal, je ni navdajala z zadovoljstvom, temveč je je bilo sram. Pa vendar mu je še naprej služila. Ponočna romanja v Candlerjevo krčmo so se nadaljevala in zaloga zlatnikov v preluknjani slamnjaci je čedalje bolj rasla, čeprav si je dajala Hestera, ki se je neugnano zanimala za vzrok pogoste materine odsotnosti, plačevati svojo molčečnost. Zdaj je potrebovala nove čevlje, zdaj spet kaj drugega, kadar ji je Ela ponovno zabičevala, naj nikomur ne govori o tem, da je bila ponoči zdoma. Ela seveda ni opazila ljubeznivih izsiljevalnih poizkusov male deklice. Bila je srečna, da je lahko izpolnila svoj ljubljenci vsako njeno željo. V ostalem ona in gospodična Peckova nista bili edini, ki sta nosili Hestero v svojem srcu. Z gospo Bridgesovo ni bilo nič drugače. Rada je izpregledala, ko se je Hestera izogibala vsakega, tudi najmanjšega dela, na vse načine jo je razvajala, zlasti s tem, da je vedno pekla njene priljubljene kolačke, jih celo krasila s črko H, napravljeno iz sladkornega testa, in jo pitala z njimi. Gospa Bridgesova je vsa srečna gledala deklico, kadar je čepela pri kaminu in se sladkala; bila je srečna, da je otrok na videz tako pobožno poslušal njeno pripovedovanje, kateremu pa Hestera v resnici ni posvečala mnogo pažnje. Eline zgodbe, ki bi jo bila rada izvedela tudi za ceno življenja, ji gospa Bridgesova seveda ni mogla povedati. Le Ela bi ji bila lahko razkrila to skrivnost, a zaman so bili vsi naporji, razsvetliti temo, ki je mati zavijala vanjo svoje nočne pohode. Ela se je bila zvezala z banditom, da bi omogočala svoji hčerki vzgojo in lepšo bodočnost, toda otrok ne sme nikdar, za nobeno ceno izvedeti, da je hčerka zločinke. Sicer pa je gledala Ela na svoje tajno udejstvovanje kakor na nekaj, kar ne bo več dolgo trajalo. V enem ali dveh letih bo imela dovolj denarja, da bo mogla odpovedati svojo službo pri Wainwrightu in postati samostojna. Jasno ji je bilo, da njena sredstva ne bodo zadoščala, da bi prevzela tako veliko gostilno, kakor je bila Wainwrightova, vendar pa njena krčma ne sme biti tako ubožna, kakor je Slomeyjeva, ki nosi tako nezasluzeno svoje ime »Pri pošteniaku«. Ela se je polagoma seznanjala z vsemi podrobnostmi, ki zadevajo krčmarjenje, in je izkoristila sleherni priložnost, da se je ogledala po kleti in prekaževalnici, da se je poučila o pripravljanju piva in o ravnanju z gnjatjo, da bo kot bodoča krčmarica dorasla vsem svojim nalogam. Gospa Bridgesova je prosila za kuhinjske recepte, ki jih je morala Hestera zapisovati v zvezčič gospodične Peckove (kjer so bili v čudnem nesoglasju s pravili o lepem vedenju) in se je spuščala v dolgovazne pogovore z deklami in hlapci, da se je poučila, kako je treba krmiti in negovati konje. Zavest, da ima svoje skrivno premoženje, je izpremenila to garaiočo žival v samozavestno žensko, ki si je bila v svesti svojega smotra.

Tako sta potekli skoro dve leti. Neke jesenske noči pa v krčmi pri »Pošteniaku« niso sprejeli Ele tako kakor običajno. Kata ji ni ponudila stola in ji tudi ni pokazala prijaznega obraza.

»K Zlatemu runu« je prišel mlad moški, ki je dobil pri dirkah sto funtov.« je poročala Ela. »Slišala sem ga, ko se je pohvalil s tem. Jutra roide v Felsham. Ob desetih. Boste sporočili Tomu?«

Kata ni odgovorila in Ela je menila, da čaka natančnejših pojasnil.

»Svetle lase ima.« je povzela, »oblečen je v plašč murvine barve in jaše belca. Mislim, da ima orožje.«

Kata še vedno ni dala nobenega odgovora.

»Se je kaj zgodilo?« je nazadnje vznemirjeno vprašala Ela.

(Dalje)

ZA UGANKARJE?

Križanka

Vodoravno: 1. Starejši slovenski pisatelj, ki je mnogo obdeloval pravilno snov. 11. Plod, iz katerega dobivamo olje. 12. Ud s tujo besedo. 13. Eno izmed važnih pomladnih opravil v vinogradi ali hmeljniku. 14. Poveljujoča pesem. 15. Neki osebni zaimsek v nemščini. 16. Važen del cerkvene notranjosti. 18. Dobro je, če ga je v glavi dovolj. 19. Oče v narečju. 21. Kraj v nemškem jeziku. 22. Predlog. 23. Neki metulj (narobe; pet črk) + dol z njim, kakor bi to rekli stari Latinci. 26. Naplačilo pri sklenjeni kupčiji. 27. Oznaka za vladarja neke bivše monarhije. 28. Domače ime po nekem nadangelu. 29. Kraj, iz katerega izvira črno srebro.

Navpično: 1. Svetopisemska reka. 2. Otočje, za katero se vrše zdaj boj med Japonci in Američani. 3. Vrsta v srbohrvaščini. 4. Tretjina besede »cerkev«. 5. Znana moška oseba iz Sienkiewiczovih romanov. 6. Znan kraj na Spodnjem Štajerskem. 7. Okrajšava za besedo, ki priča o višji izobrazbi. 8. Jarem z drugo slovensko besedo. 9. Ura zaposlitve preko določenega časa. 10. Pripadnik nekega naroda v Francoski Indokin. 17. Z njim pokriva mizo (narobe). 20. Mohamedanski bog. 22. Južnoameriška država. 24. Doba s tujo besedo. 25. Vojna v srbohrvaščini.

Skrit pregovor

- a t . ž = kraj s toplicami
- o t . a = štajerskohrvatska obmejna reka
- t a . a = presledek s tujo besedo
- m i . a = pomanjševalna oblika žen. imena
- t e . a = pri nas redko žensko ime
- g i . t = afriška država
- e k . r = kmečki jerbas
- a r . š = hrvatska tujka za mesto
- a r . n = slovensko moško ime
- s e . a = posamezen človek
- i a . a = hrib pri Beogradu (narobe)

- u n . k = hraber borec
- o t . r = gonilni stroj
- e t . k = bankovec majhne vrednosti
- a v . k = plačujoči državi
- i r . n = samosilnik

Nove črke, ki jih dobiš, če prav rešiš uganko, preberi po vrsti od besede do besede, pa dobiš znan pregovor

Rešitve ugank iz št. 42. Križanka: vodoravno: 1. Gadova peč, 7. li, 8. na, 9. oder, 11. mrak, 13. balalajka, 14. as, 15. da, 16. ko, 18. iva, 20. me, 21. ost, 22. muc; navpično: 1. Globoko, 2. Aida, 3. okrasi, 4. armada, 5. enak, 6. čakalec, 10. Ela, 11. mada (Adam), 12. rja, 17. os, 19. vi, 20. mu. — Skrit pregovor: reka, soda, plot, Mura, pila, zrak, luža, smeh, lata, mrak, Lika, para, prah, voda, Klek; pregovor se glasi: Kdor laže ta krađe.

Ženski vestnik

Kaj mora vedeti kuharica o gobah

Gobe začnejo rade kmalu gniti, zato se morajo, če jih ne nameravaš sušiti, čim prej porabiti. Ob toplim vremenu čakajo najdalje en dan, kadar pa je mrzlo, vzdržijo tudi tri do štiri dni. Gomoljike, ki so podzemne gobe, a jih pri nas ni, se drže shranjene v suhem pesku tudi dva do tri tedne. Nikar ne pripravljaj gob, ki so zaradi starosti ali pa zaradi tega, ker so že dolgo ležale nabrane, postale neprijetno vodene, kar je znamenje, da so že začele razpadati. Pri takih gobah se tvorijo podobni strupi, kakor pri pokvarjenih mesnih jedeh ali pri gnijočih ribah.

Gobe, ki zrastejo po dolgotrajnem deževju, so tudi zelo vodene in se zato hitro pokvari. Takoj po deževju rajši ne nabiraj gob, če jih pa vendarle, jih moraš tudi takoj porabiti. Po močnem deževju postanejo stare gobe čisto na videz zelo sveže; takih gob ne nabiraj. Tudi takih gob, ki so zmrazile, ne porabljaj v kuhinji, ker lahko povzročajo hude težave v prebavilih.

Najokusnejše in najprejavnijeje so mlade gobe, to je pred dozoritvijo trosov. Le gomoljike so najokusnejše ob času dozoritve trosov, a teh gob pri nas tako ni. Prašnice so ob času dozoritve trosov znotraj rumenkaste, zelenkaste ali rjavkaste in niso več za rabo. Vobče so stare gobe in tri koci nekaterih užitnih gob težko prebavljivi, zato jih rajši porabi za gobji prašek ali gobji izvleček.

Ko pripravljaj gob, jih očisti peska, rastlinskih ostankov listja in igličevja ter skrbno odreži vse črvice in plesnive dele. Posebno skrbno terjajo smrčki in hrčki, ki so po navadi zmerom zelo posuti s peskom in imajo v notranjosti razen mrčes. Te gobe moraš pred rabo tudi popariti z vrelo vodo in to vodo proč zliti. S tem odstraniš iz njih škodljivo hevelno kislino.

Gobe po večini ni potrebno lupiti. Olupiš le maslenke, slinavke, rumenonožce in polzarje zaradi lepljive kožice. Olupiti je treba tudi biser-nice (sive mušnice), ker je kožica neokusna in baje tudi škodljiva. Pri zemljevkah in pri pravih (zelenkastih) kolobarnicah moraš tudi zmerom odstraniti s klobuka kožico, ki kvari okus. Pri rumenih in rjavih ježkih ostrgaš bodice in zavržeš kocene (šture). Plodovnice se lahko porabljajo pri vseh mlajših gobah, če niso črvice. Če pripravljaj kakršnekoli stare, sicer pa še ohranjene gobe, jim sleči s klobuka kožico. Ko so gobe očistene, jih naglo operi v nekoliko mlačni vodi. Predolgo jih v vodi ne peri, ker mnogo izgubijo na rednih snoveh. Da obdržiš globanje (jurčke), majske kolobarnice in kukmake bele, jih po očiščenju operi z vodo, kateri je bilo pri-mešano čisto malo kisa. Čim tanjše so gobe zrezane ali zdrobljene, tem laže prebavljive so. Tudi predolgo ne smeš kuhati gobe, če hočeš, da bodo lahko prebavljive.

Če razrezanih gob ne porabiš takoj, pa jih nameravaš še sveže porabiti, jih potrosi s soljo in shrani na hladnem, zračnem prostoru. V štiri in dvajsetih urah pa se morajo te gobe porabiti. Suhe gobe naglo operi z nekoliko mlačno vodo in vodo odlij, nato pa jih namakaj vsaj do enajst ur pred rabo. Voda, v kateri se gobe namakajo, se ne sme odliči, temveč se mora zraven porabiti, ker ima v sebi mnogo rednih snovi. Namakanje suhih gob lahko zelo skrajšaš, če gobe namočiš v vroči vodi, ki je seveda tudi ne smeš proč zliti.

Jabolka lahko kisaš kakor zelje

Letos je sadja dovolj, a sladkorja je malo. Vendar pa poznamo že mnogo navodil, kako je shraniti sadje za zimo brez sladkorja. Najpreprostejši način je sušenje, ki je tudi najcenejše. Imamo pa še druge, pri nas kaj malo poznane načine shranjevanja sadja brez sladkorja, ki so prav tako ceneji.

Ponekod jabolka kisaš kakor zelje. V večji sod, ki ga dobro umijejo, polože na dno čiste trtne liste. Nanje nalože eno vrsto jabolok. Zdaj tudi ob straneh založe stene s trtnimi listi. Prvo plast jabolok pokrijejo z listi višnje ali trte. Nanjo naložimo drugo vrsto jabolok, potem tretjo in četrto. Sproti pa moramo pokrivati tudi stene z listi trte ali pa višnje. Med posamezne vrste vržemo nekaj janeževih zrn, kumina in podobnega po okusu. Na četrto vrsto jabolok položimo spet listje, nato spet štiri vrste jabolok, med katere natresemo tudi omenjenih dišavnih zrn. To delamo, dokler ni sod poln. Na vrhu zadnje vrste položimo več plasti listja in zalijemo jabolka s slano vodo, ki naj bo mlačna. Na jabolka, od-nosno na zadnjo plast listja položimo prilagajočo se desko, ki jo obtežimo s kamenjem kakor pri zelju.

Jabolka se ne skisajo tako hitro kakor zelje. Čez štiri ali pet tednov so jabolka že kisa in jih lahko začnemo rabiti. Dobro skisana jabolka so skoro prozorna, tako da se vidijo pečička kakor skozi motno steklo. Skisana jabolka so prav okusna. So primerna tudi za kompote ali pa jih cela postavimo na mizo. Tako sadje

Po Steubnu

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijske vojne za Ohajo

Njegov sin Elinipsiko — njegovo drugo ime je bilo: Dvojni orel — je ravnodušno obsedel na tleh in se ni ganil, niti ni okrenil glave. Umrl je čisto mirno v takem stanju. Priča moritve poroča: Ostali Indijanci, ki so jih maščevalci polovili, so bili razkosani na način vseh onih grozovitosti, s kakršnimi so Indijanci sami znali kazati maščevalnost nad svojimi sovražniki... Ta strahotno žalostni pokol se je bridko maščeval. Savani, ki so bili najhrabrejši in najbojevitější rod na zapadu, so od tega dne postali nepomirljivi in neizprosnj smrtni sovražniki belih ljudi.

Tako nam pripoveduje stara kronika. Kdo je bil bedni strahopetec, ki je takrat poveljeval trdnjavi Point Pleasantu in se ni upal postaviti se divjajočim vojakom in podivjanim graničarjem po robu? Kdo je bil, ki se ni upal varovati plemenitega glavarja Savanov, kateri je belemu poveljniku izkazal neprecenljivo uslugo s tem, da ga je svaril pred grozečo vojno. O, ime je ostalo ohranjeno in ga ne bomo zamolčali: mož, ki je tako podlo zatajil in izdal Kornstalka, je bil kapetan Arbikel. Spominjajte se, da je bil dal Kornstalku častno besedo, da njegovo življenje ne bo ogroženo, a častno besedo je prelomil. Bil je poslednji, ki je izdal Kornstalka, ni pa bil zadnji, ki je izdal Indijance.

Neki ameriški zgodovinar je zapisal: »Mi Američani smo pokončali in iztrebili narod, ki je bil boljši kakor mi sami.« — Ali si morete misliti boljši dokaz za to besedo kakor pokončanje Kornstalka in njegovega sina? Vrli poglavar Kornstalk je zaznamoval mirovno pogodbo s svojim totemom. Ko so razni hujšakači skušali podnetiti njegov narod k rušenju miru, je plemenit mož o tem rajši obvestil bele ljudi, kakor da bi se bil dal prisiliti k nečemu, kar bi bilo po njegovem pojmovanju nečastno.

Tekumze je bil z nekaterimi svojimi prijatelji na velikem lovu ob bregovih prostranega Mičiganskega jezera, ko je prihitel k njemu Kiškava in mu sporočil dvojno žalostno novico o smrti Logana in Kornstalka. Medtem ko so njegovi tovariši začeli glasno tožiti in jokati, je stal mladi Savan Tekumze na strmem jezerskem bregu in je zrl čez nedogledno vodno gladino, ki je ležala pred njim siva in mrtva pod oblačnim nebom. Tega dne je sklenil Tekumze — in temu sklepu je ostal zvest vse življenje — da se bo boril, samo boril proti navalu belih ljudi. Toda v boj da ne bo gnal posameznih čet in malih zavez. Ne. Ves rdeči narod od Kanadskih jezer do velikih rek Ohaja, Misourija in Misissipija, vse tja dol do Floride — ves tod bivajoči indijanski narod naj se bori proti bledemu licu. In to naj ne bo nepremišljena borba neizvežanih tolp proti izurjenim vojakom. Ne, tega dne se je Tekumze prvič domislil, da je treba vojno bolje pripraviti in bojevnike bolje izuriti, ko sta vendar propadla tako velika voditelja, kakršna sta bila Kornstalk in Logan.

Tekumze je stopil od brega. S svojimi tovariši je zažgal velik ogenj v počaščenje in spomin obeh junakov, ki sta tako žalostno končala. Nje-

govi prijatelji so okrog ognja ždeli in začeli peti žalostinke, katerih besedila so bila tako stara, da so prepevajoči komaj še pomnili njihov smisel. Tedaj je vstal Tekumze — k »naskoku pripravljeni gorski lev« — vzel je bojno okrasje iz las, odstranil je vse lepotiche na svoji obleki in je vse skupaj vrgel v ogenj.

Tekumze je sklenil, da si ne bo prej nadel okrasja, preden ne bo njegova domovina varna pred belimi ljudmi ali preden ne bo tudi njegovo truplo na mrtvaškem odru.

Tega dne se je po prostovoljnem sklepu Tekumzejevim začela prava junaška zgodovina Savanov, ki jo še danes obdaja krvava slava. Zvrstila se je dolga vrsta indijanskih borcev za svobodo, katerih predniki so bili: Metakomet, Pontijak, Logan in Kornstalk. Junaška je bila njihova borba, toda obupna. Tam, kjer je pred 180 leti, za časa naše povesti, prebivalo na tisoče Indijancev, so danes komaj še sledovi za njimi.

K o n e c .

vsebuje mnogo zdravih kislin in rudninske snovi kakor presna.

Seveda je treba tudi jabolka čistiti kakor kisljo zelje in skrbeti, da je v sodu zmerom dovolj vode. Kisla jabolka se obdržijo v dobri kleti in pod skrbnim vodstvom prav do maja. Ponekod imajo navado, da polagajo med zelje pri kisanju cela ali razrezana jabolka. Taka jabolka imajo potem okus po zelju, zato ne smemo po njih soditi na okus pravilno kisanih jabolok.

Za kuhinjo

Čmoki iz riža in enotne moke. Deni v lonec tri četrtinke litra vode, malo soli in droben košček sirovega masla. Ko zavre, vkuhajte četrt litra riža in kuhanega daj v stran, da se ohladi. Hladnemu primešajte eno jajce (če ga imate, sicer pa nekoliko jajčnega nadomestka ali pa malo mleka v prahu), malo krušnih drobtin in eno osminko litra enotne moke. Napravite čmoke in kuhajte četrt ure v slani vodi. Kuhane vsaj malo zabeli.

Turščični pečenjak. Napravi iz vode in mleka v prahu en liter in četrt umetnega mleka in deni vanj košček sirovega masla in kavno žličko soli. V vrelo zamešajte pet osmink litra polentne moke. Ko se nekoliko zgosti, urno vlij v plitvo ponvico na mast in pecite četrt do pol ure. Pečeno razrežite in dajte z marmelado ali pa malinovim sokom na mizo.

Kunčja obara z gobami. Napravi vse kakor za navadno kunčjo obaro. Ko je obara že skoro gotova, dodaj na ploščice zrezanih in v sirovem maslu s petršiljem sprazženih gob (globanj, šampinjonov, turkov, karžljev, cigonov ali sliv). K tej obari daj na mizo pražen riž.

Gobje sirovo maslo za mazanje kruha. Globanje (jurčke) ali kukmaste stolci v kašo in sprži do mehkega v sirovem maslu, ki si mu dodala čisto sesekljane čebule in malo soli. Nato stisni vse skozi fino sito in daj naglo ohladiti. Ko je ohlajeno, zmešajte dobro z enako količino sirovega masla. Gobje sirovo maslo je odlično mazilo za kruh. Opozorjamo, da ni dobro tolči gobe v kovinskem možnarju s kovinskimi predmeti.

Koristni nasveti

Pravilno ravnanje z dežnikom. Kadar denes dežnik sušiti, ga ne smeš čisto razpeti, temveč le na pol. Ko je suh, zelo nalahno namaži palčice z oljem, s čimer preprečiš, da bi kovina zarjavela. Ko shraniš dežnik, ga nikar ne zvij, a postavi ga z ročajem navzdol.

Kako odrežeš prevelik zamašek. Plutovinski zamašek, ki je predebel, da bi se dal zamašiti v kakšno steklenico, ne smeš odrezati na zunanji strani. Izreži iz srede zamaška potreben košček v podobi klinca. Zamašek se bo zdaj lahko potlačil v stekleničin vrat in bo dobro držal.

GOSPODARSTVO

Pravilno shranjevanje jabolk čez zimo

V današnjih časih je pač velika škoda porabljati sadje za pijačo. Za sadjevece porabi le tista jabolka in hruške, ki nimajo dobrega okusa. Ostalo sadje shrani v tej ali oni obliki: posušeno, v mežgi ali pa kar premo. Najbolje je hraniti presno sadje, ki ohrani vse redilne snovi in zlasti vitamine. Seveda pa je zaradi gnitja težavnejše hraniti presno sadje kakor pa posušeno. Glavno pri shranjevanju presnega sadja je, da shraniš le zdrave plodove brez ran, da vzameš za shrambo zračen prostor in da imaš shrambo skrajno čisto.

Če hočeš res skoraj sto odstotno pravilno shraniti presno sadje, moraš storiti takole: Za shranjenje vzemi le zdrave, lepo razvite in prav nič obolele plodove. Prostor za shrambo ne sme biti zatohel in po zimi ne premrzel. Čistota je eden izmed glavnih pogojev za dober uspeh. Najprej je treba vse stene in vrata dobro prebeliti z apnom, ki smo mu dodali pet odstotkov modre galice. Potem zapremo v shrambi vrata in vse odprtine in zažgemo nekaj žvepljenih odrezkov. Z nastajanjem žveplene dvokisa se v shrambi uničijo vse glivice in klice gnilobe. Preden spravimo sadje v shrambo, odpremo vsa njena okna. Police, na katerih bo stalo sadje, je treba pred spraviljem dobro izkrtati in oribati z lugom. Ob spraviljanju pazimo, da gre sadje skozi čimmanj rok, kor so s številnim dotikanjem poškoduje voščeni sloj na sadni lupini. Sadje pošagamo na počevje v eno ali več vrst. Priporočljivo pa ni, da naložimo druge na druge več kakor štiri vrste sadja.

Drobne vesti

Svetla ali temna klet za krompir. Močna dnevna svetloba povzroča, da postaja krompir na površini zelen; obratno pa krompir v temi raje požene tanke in blede klice, posebno če je klet pretopla in vlažna. S tem postane neraben za seme, a mnogo izgubi tudi na hranilni vrednosti. Najboljša svetloba za jedilni krompir je somrak, to je svetloba, kakršna je ob zori ali ob sončnem zatonu. Če je prostor za krompir presvetel, zmanjšamo moč luči s tem, da šipe namažemo z apnenim beležem ali pa jih zagrnemo s časopisnim papirjem. Prostor za semenski krompir, posebno preden ga sadimo, bodi dobro razsvetljen od razpršene luči, torej ne od neposredne sončne luči. Svetloba povzroča, da gomolji ozelenijo in s tem pravilno uravnajo razvoj klic, ki so kratke in krepke, se v redu razvijajo in imajo značilno barvo. V temi pa se razvijajo kakor rečeno le dolge, blede in tanke klice, iz katerih nastajajo mnogo slabše razviti krompirjevi grmiči kakor pa iz klic, ki so se razvile v svetlobi.

Jesenske in zimske bolezni kunccev. V mrzlem času kuncji radi bolehalo na dihalih. Težko diha, pri tem čudno piskajo in slabše jedo. Obolenega kunca je treba premestiti na suh in topel prostor ter mu dati sladkih korenin in mleka, kateremu smo dodali eno do tri kapljice jodove tinkture. Priporočljivo mu je dati tudi kolkokarbon. Vloga kokcidioze, ki je v poletnem času

Shrambo s spraviljenim sadjem moramo temeljito zračiti. Če je toplo, jo zračimo ponoči, sicer pa zgodaj zjutraj. Posebno je treba paziti na to, da sadje, ki je začelo gniti, takoj odstranimo. Zato moramo shranjeno sadje pregledovati. Če pa se gniloba širi kljub zračitju shrambe, je treba shrambo znova nekoliko prežvepljati. Po večtedenskem ležanju sadja v shrambi se morajo okna in vrata zapreti, prostor pa se mora pogosto zračiti. Treba pa je vedeti, da lahna vlaga prija jabolkom. Če je zima huda, je shrambo treba greti.

Namizno sadje shranjujemo v shrambah, kakor so na primer kleti, podstrešja in posebne shrambe. Shrambe morajo imeti stalno toploto: poleti in jeseni osem do deset stopinj Celzija, pozimi pa tri do pet stopinj. Večja toplota pospešuje preneglo zorenje sadja. Začasen mraz dveh stopinj Celzija pod ničlo ne škoduje sadju za malo dobo. Na sadja ne napade plesen, mora biti v shrambi največja čistota. Od časa do časa je dobro zažgati na več mestih v skodelicah dva do štiri kose žvepla, ker se z žveplanjem uničujejo glive. Žveplamo z istim žveplom, kakor ga uporabljamo za žveplanje sodov. Sadje je treba stalno pregledovati. Kakor hitro opazimo tudi najmanjšo piko gnilobe, moramo napadeni plod odstraniti. Sadje lahko spravimo tudi v žagovino in v seno, vendar zlasti jabolka rada povzamejo duh po senu.

Seveda ni mogoče, da bi se vsi sadjarji naenako držali teh navodil, ker pač nimajo vsega tako na razpolago, kakor bi bilo treba. Vsekakor pa stori, kakor je od tega mogoče, kadar shraniš sadje.

morila kunčji rod, rada pozimi prevzame metiljavost pri tistih rejcih, ki so kosili seno na močvirnatem svetu. Metiljavost povzroča metilji, ki žive v jetrih. Metiljavost se najlaže ugotovi na jetrih mrtvega kunca, kjer se na prerezu jetra lahko opazijo do dva centimetra veliki, temnorjavi, srčasti listi. Na živih kuncih je večkrat mogoče opaziti hladne otekline na zadnjem delu hrbta. Metiljavost je za kunce sicer nekoliko manj nevarna kakor kokcidioza, vendar lahko povzroči precejšnje izgube. Je pa ozdravljiva, če se začne pravočasno zdraviti s posebnimi praški.

Pravilno ravnanje s sadjevecem. O tem, kako dolgo naj ostane sadjevec na drožeh, razpravlja strokovnjak v »Sadjarju in vrtnarju«. Po končanem vnetju ne škodujejo na dno sedle drože tako dolgo, dokler so pri miru, ker ne vplivajo na nadaljnji razvoj sadjevca. Slabo pa je, ako ostane sadjevec na drožeh čez pomlad. Kipelne glive odmirajo in začno gniti; pa se lahko iz kateregakoli vzroka ta gniloba dvigne in pomeša s sadjevecem, ki se zaradi tega lahko pokvari. Kdor hoče imeti dober in stanovit sadjevec, ga mora pravočasno, to se pravi po burnem vretju, pretočiti, avadno je čas pretakanja sadjevca od novembra do konca januarja. Sadjevec se navadno samo enkrat pretoči, ker je po prvem pretakanju že po večini zrel.

Uničujoče sadne škodljivce, male zimske pedice. Ko začne padati jeseni z dreva listje, se pojavi v sadovnjakih mali zimski pedic. Samci, ki imajo razvita krila, letajo ob večerih po sadovnjakih,

samice, ki imajo okrnjena krila in ne morejo letati, pa lezejo po deblih v vrhove dreves, kjer se oplode in odležejo zalego. To traja pogostokrat do konca decembra. Da se ubranimo tega škodljivca in onemogočimo odlaganje zalega, opašemo debela z lepljivimi pasovi. Pri mladnem šadnem drevju ovijemo z lepljivimi pasovi tudi kole, da tudi s tem onemogočimo prehod samic v vrhove. Ob koncu decembra pasove pobremo in jih z nabranim mršesom sežgemo.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Z odločkom Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najstopne najvišje cene od ponedeljka 19. t. m. zjutraj dalje do objave novega cenika:

zeljate glave nad 10 kg 1, zeljate glave pod 10 kg 1.50, rdeče zelje 2, kisló zelje 4, ohrovt 2, repa na drobno 1, repa na debelo 0.75, kisló repa 2.50, glav. solata 3.70, endivija 3, radič 3, mehka špinata 4 trda špinata 3, karfiola brez listov 5, rdeča pesa 3 rdeči korenček brez zelenja 3, rumeno korenje 1, peteršilj 4, zelena 4, šopek zelenjave za juho 0.25, rumena koleraba 1.50, kolerabice 3, črna redkev 1.50, čebula 2, šalota 4, česen 7, zelena paprika 5.30, črna hren 4, motovilec 6, jabolka I. namizna, izbrana 4.25, jabolka II. 3.60, jabolka III. 3, hruške I. 4.45, hruške II. 3.85, lipovo cvetje 18, žlahtne gobe 12, sivke za vlaganje 10, vse druge užjtné gobe 6, kostanj 3, jajca 2 liri za kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno naznačene pri vsem navedenem blagu.

V pravadnini je človek prišel peš iz Nemčije v Anglijo

Če bi si zamislili evropsko celino vzdignjeno za 200 m iz morja, bi jo komaj spoznali, zakaj to, kar nam kaže Evropa danes, je le del evropske celine. Če vzamemo v roke zemljevid, ugotovimo, da obkroža evropsko celino črta, pri kateri je zapisano število 200. To ima svoj pomen. Število nam pove, da je morje vzdolž te črte globoko okoli 200 m. Od evropske obale se dno morja spušča zelo počasi do 200 m globine, nato pa strmo pada do globine 2000 m. 200 metrska črta pomeni torej pravo mejo evropske celine.

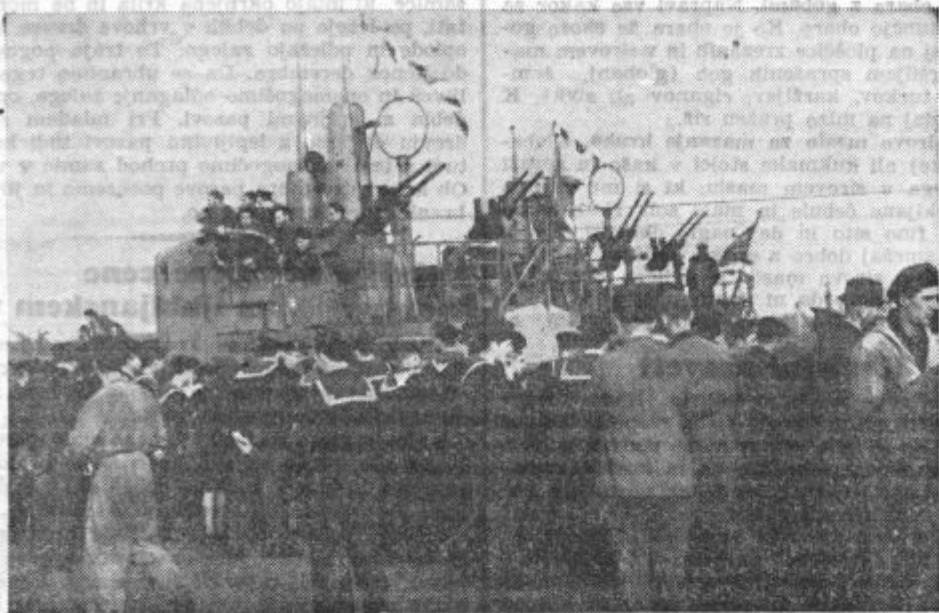
Severno in Vzhodno morje ležita v področju te 200 metrske črte. Če bi se evropska celina dvignila iz morskih valov za 200 m, bi obe morji izginili. V tem primeru bi Nemčija ne imela morskih mej, kajti Anglija, Irska in Skandinavija bi se združile in zaprle pot Nemčiji do morja. London, Hamburg in Amsterdam bi bila celinska mesta, kakor sta danes Berlin in Pariz. Črno morje bi bilo celinsko morje, kakor je danes Kaspiško jezero, čez Adrijo bi mogli potovati peš.

Zgodovina zemlje kaže, da plima in oseka zelo spreminjata zemsko lice. Tudi vihar ga spreminja. Tako je ob severni nemški obali med nekim izrednim viharjem na morju leta 1271. izginilo 55 vasi v morske globine. Pri nekem drugem morskem viharju leta 1162. se je veliki otok Bant razdrobil na otoke Borkum, Juist, Norderney in večje število manjših otokov, ki ležijo danes pred obalo Severnega morja. Tudi zaliv Jade je dobil svojo podobo leta 1218. med velikim morskim viharjem. Zdi se, da se je obala Severnega morja v prejšnjem času mnogo bolj izpreminjala, kakor se izpreminja danes.

Znano je, da sta celina in morje v večnem boju. V Evropi ni kraja, ki ne bi bil nekoč že pod morskimi valovi. Svoječasno ni bilo Nemčije, Francije in Anglije. V pravadnini se je razprostiralo nad južno Nemčijo široko morje. Mnogo milijonov let kasneje je pokrivala isto pokrajino neplodna peščena puščava. Kasneje se je znova pojavilo morje in se spet umaknilo.

Potopitev južnega dela švedske je segla do severozapadne obale Nemčije, Nizozemske in južne Anglije ter je potekla vzporedno s francosko zapadno obalo. Vsa ta zemlja se je počasi potopila pod morskó gladino v zadnjih 2000 letih. Med Anglijo in Šlezvigom, kjer danes valovi Severnega morja, je bila nekoč plodna zemlja. Tu se je zdaj angleška reka Temza iztekala v nemško reko Ren in ljudje prakamene dobe so korakali še peš na angleško otočje. Šele mnogo kasneje je nastala današnja otoška Anglija.

Če se ne udejstvujejo prav posebne katastrofalne sile, se spreminja površje zemlje in istočasno preobraža pokrajina tako počasi, da človeško opazanje to komaj zazna. Dobe silnih poplav celinske obale se menjajo z dobami širjenja zemlje in ni gotovo, če je zdajšnja poplava trdne zemlje ob severnemški obali dosegla že svoj višek ali bo pa trajala še tisočletja.

Povratak italijanskih podmornic v njeno bazo po dolgem križarjenju na Atlantiku

DOMAČE NOVICE

Sprememba predpisov za promet in javne obrate

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

Clen 1. Do nove odredbe ne sme v Ljubljanski pokrajini nihče krožiti od 20. do 5. ure.

Clen 2. Cas, ob katerem se morajo zapirati javni obrati in se končati javne predstave, se določa za vso pokrajino na 19.30.

Clen 3. Druge določbe naredb z dne 30. oktobra 1941-XX, št. 135 in z dne 24. junija 1942-XX, št. 125, se ne spreminjajo.

Clen 4. Ta naredba stopi v veljavo na dan 20. oktobra 1942-XX.

Ljubljana, 13. oktobra 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

* **Ekselencija Visoki komisar se je poklonil spomenu dr. Natlačenca.** Komaj je izvedel novico o krutem zločinu nad bivšim banom dr. Markom Natlačenom, ki je padel pod streli komunističnega zavrtnega morilca, je načelnik kabineta pri Ekselenciji Visokemu komisarju šel na pokojnikov dom in izrekel vdovi globoko sožalje Ekselence Graziolija. Truplo bivšega bana, ki je ležalo v mrliški dvorani na pokopališču, je dan nato obiskal Ekselencija Visoki komisar.

* **Pokrajinski zdravstveni svet razpravlja o številnih tekočih zadevah.** Te dni se je prvič sestel v vladni palači pokrajinski zdravstveni svet pod predsedstvom podprefekta Komendatorja dr. Petra Davida. Navzočni so bili vsi člani sveta. Podprefekt je zbranim sporočil pozdrav Ekselence Visokega komisarja in je predložil pomembne naloge, ki so zaupane svetu. Zatem je razpravljal svet o številnih zadevah, ki so bile na dnevni redu. Poročali so v okviru razprave pokrajinski zdravnik dr. Carmelo Bellstreri, inspektor za pravosodje, potem direktor za vojaško zdravstvo pri poveljstvu Armađnega zbora, direktor Higijenskega zavoda, direktor Zavoda za zdravljenje raka, direktor vseučiliške zdravstvene klinike, predstavnik Sindikata zdravnikov dr. Grilovič, dr. Derš in zastopnik Sindikata lekarnarjev dr. Piccol.

* **Zatamnitev od 19.30. do 6.30.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil čas zatamnitev do nove odredbe od 19.30 do 6.30. Ta odredba je stopila v veljavo 21. oktobra.

* **Poslovni čas v javnih uradih.** Od 20. oktobra dalje so uradne ure uradov Visokega komisariata in drugih javnih uradov določene od 8. do 12. in od 15. do 18.

* **Začetek kurjave.** V kratkem bo objavljena naredba Visokega komisariata, s katero bo za zimsko dobo urejeno ogrevanje prostorov. Dotlej pa opozarja pokrajinski svet korporacij upravitelje naprav za centralne kurjave, ki obstajajo pri javnih oblastvih, uradih, zavodih, gostinskih obratih, hotelih in zasebnih poslopih, da ne smejo, ako ne bodo objavljene drugačne odredbe, začeti ogrevanje poslovnih prostorov in stanovanj pred 1. novembrom.

* **500-letnica rojstva Josipa Stareta.** Dne 16. oktobra 1. 1842. se je rodil v Ljubljani na Starem trgu 3 (takrat 15) veletrgovcu Jožefa Stareta in ženi Antoniji sin Josip, ki je postal pomemben za slovensko književnost. Spisal je vrsto lepih povesti in romanov ter poslovenil več gledaliških iger. Po poklicu je bil Josip Stare profesor zgodovine in zemljepisja. Služboval je na raznih hr-

vatskih gimnazijah. Ko je bil upokojen, se je preselil v Ljubljano, kjer je v starosti 65 let umrl 1. 1907. Med slovenskim ljudstvom je znan zlasti po svoji »Občji zgodovini za slovensko ljudstvo«, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu v več snopičih.

* **70-letnico je praznoval v ponedeljek naš znani pravnik in rastlinoslovec gosp. dr. Edvard Pajnič.** Rodil se je v Novem mestu. V svoji službi je bil znan kot odličen pravnik. Nazadnje je bil senatni predsednik pri višjem deželnem sodišču, vmes pa je kot honorarni docent predaval na vseučilišču. Med službovanjem je znanstveno sodeloval pri domačih in tujih časopisih. V pokoju živi dr. Pajnič po večini na Vrhniki na svojem vrtičku, kajti že od svetovne vojne dalje se bavi tudi z rastlinoslovstvom. Nekaj let je bil tudi predsednik Prirodoslovnega društva in se je oglašal v »Proteusu« z mnogimi članki. Še dolgo vrsto let!

* **Franciškiški most v Ljubljani šteje že sto let.** Letos poteka sto let, odkar je bil zgrajen v Ljubljani franciškiški most, ki ima zadnja leta na vsaki strani po enega tovariša. Je to najstarejši ljubljanski most. Kvečjemu bi ga po starosti presegal nekdanji čevljarski most, vlit iz železa, ki pa je zdaj niže ob Ljubljani, na starem mestu pa ga je nadomestil mlajši, železobetonski most. Zgodovina osrednjega franciškiškega mosta je takale: Mestni občinski svet je 1. 1840, sklenil, da zgradi nov most iz kamnja. Delo je prevzel stavbenik Giovanni Picco iz Beljaka za znesek 39.499 goldinarjev. Ta znesek je med gradnjo zaradi nepričakovanih izrednih izdatkov narasel na 46.316 goldinarjev, za tedanje čase izredno vsoto. Most so gradili kar hitro in je bila slovesna otvoritev dne 25. septembra 1. 1842. Ljubljanski župan Janez Nepcmuk Hradecki je povabil k slovesnemu odprtju tudi nadvojvodo Franca Karla, očeta poznejšega dolgoletnega avstrijskega cesarja Franca Jožefa I. Nadvojvoda je prvi izmed dostojanstvenikov šel čez most in isti trenutek so na Gradu zagrmeli topovi v znamenje počastitve slovesnega trenutka. V mestu je bila istega dne v Tivoliju služba božja na prostem, parada vojaštva, popoldne dvorna gostija, zvečer pa razsvetljava mesta in ples v Kazini. Novi most so krstili po nadvojvodi za Frančev most in sosednje nabrežje za Frančevo nabrežje. Most so Ljubljancani počasi zaradi bližnje franciškiškega samostana začeli imenovati franciškiški most. Ko so v zadnjih letih prizidali še oba mosta za pešce, je skupina teh mostov dobila zdajšnje ime franciškiško trimostje.

* **Smrt planinskega župnika.** Na Planini je umrl župnik g. Ivan Lovšin. Zadel ga je bila srčna kap. Pokojnik se je rodil v Ribnici na Dolenjskem 1. 1883. Služboval je kot kaplan v Gorjah pri Bledu, v Trnovem na Krasu in v Moravčah in kot župni upravitelj na Sv. Gori pri Litli. Župnik na Planini je bil od leta 1915, torej 27 let. Leta 1936 je bil imenovan za duhovniškega svetnika, leta 1940 pa za prodekana cerkniške dekanije. Lep mu spomin!

* **Smrt stare gostilničarke.** V visoki starosti 83 let je preminula posestnica in gostilničarka v Robu g. Franciška Jakšetova, po rodu Vdovičeva. Zapušča številno sorodstvo. Svojem iskreno sožalje!

* **Kap mu je pretrgala nit življenja.** V Ljubljani je umrl znani veletrgovec z vinom Karel Bolaffio, star 57 let. Zadel ga je bila kap. Bolaffio je imel zelo veliko vrsto znancev. Velika zasluga Bolaffiovega podjetja je bila, da se je naše vino uveljavilo tudi v tujini. Pokojnik je užival velik ugled v Ljubljani in njegove

podjetniške sposobnosti so gospodarstveniki zelo cenili. Družini in prijateljem pokojnika iskreno sožalje!

* **Smrt uglednega uradnika.** Po daljšem bolehanju je umrl v Ljubljani višji carinski kontrolor g. Ciril Švajgar. Kakor mnogina drugih, tako se je godilo tudi njemu, da si je v prvi svetovni vojni nakopal zavrtno bolezen, katere kal je prinesel iz Rusije. Pokojnik je bil novomeški rojak. Bil je splošno priljubljen. Zapušča soprogo Valjo, mater, ki je posestnica v Novem mestu, brate in sestro. Zalujodim svojem iskreno sožalje!

* **Gosta megla nas varuje slane in nam varuje gobe.** Ljubljana in okolica imata že vrsto dni vsako jutro gosto meglo. Hladna je sicer, vendar nas varuje slane. Zaradi tega pač gobe v ljubljanskih gozdovih še zmerom rasejo. Zlasti kravjač (boletus bovinus), ki imajo letos svojo leto, je še zmerom precej. Letos jih mnogi prvič nabirajo in so zadovoljni z njimi; ne samo zato, ker se jim nabiranje izplača, temveč tudi zato, ker so na primer za gobjo juho kar odlične. Precej je tudi bisernic ali sivih mušnic (amanita pustulata), ki jim je treba olupiti vrhno kožico in so prav dobre. Dalje ne manjka ciganov (rozites caperata); Nemci imenujejo to gobjo Runzel-schüppling ali Zigeuner, peščen (boletus variegatus), maslenk (boletus luteus), mokaric ali slivaric (clitopilus prunulus, tudi paxillus prunulus). Te vse letos Ljubljancani nabirajo poleg običajnih globanj ali jurčkov (boletus edulis), dajje turkov (boletus rufus), brezovk (boletus scaber), čebularjev (tricholoma colossus), velikih rumenonožcev (gompbidus glutinosus), malih rumenonožcev (gompbidus viscidus), rdečenožcev (gompbidus roseus) in drugih. Sirovk (lactaria deliciosa) letos ni mnogo. Izmed mlečnic je bilo letos precej le pečenice (lactaria volema), in sicer malo pred zadnjo sušo. Raznih užitnih kolobarnic, katerih je bilo lani precej, je letos manj. Enako je prav malo štorovk (pholota mutabilis) in mraznic ali kranjčkov (armillaria mellea). To se pravi v ljubljanskih gozdovih jih ni. Zdaj je še čas, da si nasušimo in vložimo gob. Kravjače in peščenke so dobre za sušenje, prah in vlaganje. Pohitimo, da nas ne prehití zima.

* **Rahle potresne sunke so začutili prebivalci v Nazzanu Romanu pri Rimu.** Sunki so trajali le nekaj sekund in so kmalu ponehali. Škode ni bilo nikake. Prebivalstvo se je takoj pomirilo.

Trieste — Gorizia

Vojni ranjenci na Montesantu. Te dni je poročala na Montesantu skupina 50 vojnih ranjencev in pohablencev, ki se zdravijo v vojnih bolnišnicah v Goriziji. Samostanski očetje so vojne ranjence prijazno sprejeli.

Dve prometni žrtvi. Pri Aquilini je povozil neki avtokar 58 letnega kmetovalca Antona Maurija iz Bagnolija del Rolandra. Ponesrečenega Maurija so prepeljali v bolnišnico Kraljice Helene v Trstu, kjer je umrl za smrtnimi poškodbami. — Žrtev podobne prometne nesreče je postal 55 letni Alojz Dregant iz Lucinca. Prišel je pod kolesa avtokarja in je kmalu zatem umrl.

Iz Gorenjske

Slovo kraljevega italijanskega konzula — Celovcu. Italijanski konzul komendator Zappi v Celovcu, ki si je pridobil posebne zasluge za dobro sodelovanje med koroškim prebivalstvom in italijansko kolonijo, je bil pozvan na novo častno mesto. Te dni je za slovo obiskal gauleiterja dr. Rainerja. Obisk je potekel v znamenju tesne povezanosti obeh prijateljskih držav.

Nova šola na Jesenicah. Te dni je bila svečano odprta nova šola v vzhodnem delu Jesenic. Otvoritvena svečanost je bila v šolski telovadnici. Otroci so peli pesmi in priredili več nastopov, potem je pa nagovoril zbrane goste šolski vodja Janach. Naposled je z besedami, namenjenimi posebno učiteljsstvu, izročil novo poslopje svojemu namenu župan dr. Klein.

Nova šola v Koroški Beli pri Jesenicah je bila zgrajena nova šola za ves vzhodni del jeseniškega okoliša. Nova šola je bila te dni izročena svojemu namenu.

90 letnico je praznoval znani koroški akademski slikar Martin Lading. Leta 1882. se je naselil v špitalu ob Dravi, kjer je uspešno deloval polnih 60 let.

Volksbund na Gorenjskem. Na Brezjah je govoril okrožni vodja dr. Hochsteiner iz Radovljice vsem na novo sprejetim članom Volksbunda. Zaprisegel je vse člane s posegom v roko. — V Poljanah je bila svečana zaobljuba novih članov Volksbunda v dvorani pri Mačku. Krajevni skupinski vodja Burger je objavil delovni načrt za tri mesece, po katerem se morajo ravnati vodje posameznih službenih mest.

Izredno mnogo gob. Iz Vodice poročajo, da toliko gob že dolgo ne pomnijo v tamkajšnjih gozdovih. Mlado in staro roma s polnimi košarami proti domu. Vseposvodi sušijo Gorenjci gobe, da se oskrbijo za zimo.

Iz Hrvatske

Nov ravnatelj za javni red in varnost. S Polglavnikovo odredbo je bil imenovan za glavnega ravnatelja za javni red in varnost dr. Ljudevit Zimpermann. Dozdajšnji ravnatelj Evgen Kvaternik je razrešen svoje dolžnosti.

Sporazum o preselitvi Nemcev iz Hrvatske. Iz Zagreba poročajo, da je bil med Nemčijo in Hrvatsko sklenjen sporazum glede preselitve 20.000 Nemcev, ki žive raztreseni po Bosni, Hercegovini in Slavoniji, v domovino. Po tem sporazumu je Nemcem dovoljeno odnesti s seboj v Nemčijo vse premično premoženje in denar, ne da bi jim bilo treba plačati kakršnokoli carino. Nepremičnine pa morajo Nemci pred preselitvijo priglasiti in bodo na osnovi posebnih določb dobili zanje primerno odškodnino. Tisti, ki se bodo odločili za selitev, pa morajo svoje terjatve in dolgeve po možnosti urediti pred selitvijo. Prvi vlak z nemškimi izseljenci iz Hrvatske je že odpeljal.

700-letnica razglasitve Zagreba za svobodno mesto bo svečano praznovana. Društvo Zagrebčanov je določilo proslavo na 15. in 16. novembra. Prvi dan bo po svečani službi božji škof dr. Stepinac blagoslovil društveno zastavo, v ponedeljek pa bo v gledališču večerna proslava, kjer bodo uprizorili odlomke iz najpriljubljenejših hrvatskih oper in slike iz življenja starega Zagreba.

Na bosanskih planinah je že sneg. »Hrvatski

narod« poroča, da je predzadnji teden padel v Bosni prvi sneg in na debelo pokrnil vse planine. Posledica tega je, da je zavladal precej hud mraz.

Iz Spodnje Štajerske

Smrt starega šoštanjčana. Te dni je v Šoštanju umrl g. Jernej Kocijan, ki je dosegel visoko starost 80 let. Blag mu spomin!

Smrt mlade gospe. Iz Gornjega grada je prišla vest, da je v Celju umrla mlada gospa Nata Bitenčeva po rodu iz ugledne Remšetove družine v Mozirju. Službovala je mnogo let v Mohorjevi knjigarni v Celju in bila zadnja leta tudi poslovodka. Lani se je poročila s trgovskim poslovodjem g. Bitencom Mirkom iz Nazarij pri Mozirju. Zakonca sta v Gornjem gradu vodila gostilno. Rajni blag spomin!

Strokovni tkaninski tečaj v Slatini Radencih je bil prirejen te dni za delavce tkaninske industrije na Spodnjem štajerskem. Sledili bodo še nadaljnji tečaji za tkaninsko delavstvo v Mariboru.

Pomanjkanje stanovanj v Mariboru. Župan je objavil, da je na mestnem območju Maribora prepovedano najemati stanovanja z najemninjskimi pogodbami ali brez njih, ako stanovanjski urad še ni izdal dovoljenja. Kdorkoli se vseli v stanovanje brez dovolitve stanovanjskega urada, bo kaznovan. Prav tako tudi lastnik stanovanja.

Do petintridesetih letih

Star mož se je plašno približal in s tresočo se roko privzdignil klobuk.

»Oprostite, gospa, ali niste vi... gospodična Evalija? Kaj ne, da ste?«

»Gospod Adolf?«

»Kar zdelo se mi je... Na mah sem vas spoznal, gospodična Lalijska. Toda tako dolgo je že od tistih časov...«

Drobna stara ženica se je poskusila smejati, da bi skrila ginjenost in zadrego.

»Kako se vam godi, gospa?«

»Nisem gospa, gospod Adolf...«

»A tako,« je dejal.

Pogledal jo je in Evalijska je zardela.

»Petintrideset let se že nisva videla,« je menil.

»Zdaj jih bom že dvainšestdeset. A vi, gospodična Lalijska? Dvainšestdeset, če se dobro spominjam...«

»Vam je moja starost še v spominu, gospod Adolf?«

Ne da bi bil odgovoril, je nadaljeval:

»Zapustil sem Châlons-sur-Oise v aprilu leta tisočdevetstotega...«

»Spominjam se,« je dejala Evalijska.

»Tudi vi se spominjate, tudi vi? Ne bi verjel.«

»Dobro mi je še v spominu, gospod Adolf, saj je vaš odhod presenetil vse. Gospodarji so vas imeli tako radi. Bili ste vzoren blagajnik! Združene galerije pa so bile tudi dobro podjetje!«

»Da, gospodična Lalijska, to je res, dobro podjetje je bilo... Poslej nisem več našel tako dobre zaposlitve.«

»Jaz pa sem ostala do lani v podjetju, to se pravi: vse svoje življenje.«

»V oddelku za prodajo na drobno, gospodična?«

»Da, gospod Adolf.«

»A druge gospodične od takrat: Izabela, Lucijana, Marta?«

Vse so poročene! Družinske matere, babice... Marta se je omožila z gospodom Fromembertom, vašim naslednikom.«

»To je bila takrat vesela družina.«

Gospodična Evalijska se je otožno nasmehnila:

»Da, rade so veseljačile.«

»Srčkane so bile in zabavne.«

»Da...« je rekla zamišljeno.

»A vi tudi, gospodična Lalijska ste bili prijetni...«

»Oh, ne, gospod Adolf. Zelo ste ljubeznivi. Še zmerom ste isti. Toda jaz nisem bila nikdar lepa, to vem. Celo v polni mladosti, ko ste me poznali, nisem imela ničesar, da bi mogla ugajati. Bila sem slabotna, nerodna, nesamostojna. Manjkalo mi je nastopa in spogledljivosti... No, saj so se dekleta dovolj norčevale iz mene!«

»Ali je to mogoče?«

»Nisem jim tega zamerila. Bile so mlade, norčave, razsodnosti in usmiljenja niso imele... Če bi vam povedala, gospod Adolf, kakšne porednosti so uganjale zmenoj... Seveda samo za zabavo! Toda, saj veste, tudi to boli... Neumnice!... Vsak dan sem dobivala takrat strastna ljubezenska pisma. Podpisana so bila od Velikega Turčina, kakor smo imenovali nekega tovariša... ali pa od komija-raznašalca. Saj se še gotovo spominjate tistega nerodneža, ki je škilil?... Bile se to same burke paglavk...«

»Seveda, gospodična Lalijska.«

»Da, bila sem preveč grda, pa sem se zato jokala, kadar sem bila sama...«

»Gospodična Lalijska, ne, vi niste bili grdi!«

»No, potem so mi jo nekega dne, veste, gospod Adolf, pošteno zagodile... Poslale so mi pismo... Pomislite na nekakšen način so ponaredile vašo pisavo.«

»Ni mogoče!... A potem?«

»Nekega jutra, da, gospod Adolf, mi je pismo noša prinesel pismo v modri kuverti. Najprej sem mislila, da ste mi ga res pisali vi... Pismo se je glasilo takole:

»Gospodična, preplah sem, da bi se upal osebno vam povedati, kar neprestano ponavlja moje srce. Silno vas ljubim! Če vam moja ljubezen ni zoprna, pridite, prosim, nocoj na promenado. Izkazite mi to milost. Ob osmih bom pri kiosku za glasbo...«

»Kako, gospodična Lalijska, vi znate to pismo... na pamet?«

»Da, gospod Adolf, na pamet ga znam. Danes vam to lahko povem, ko sta oba stara in ko je življenje že za nama... To pismo še zmerom hranim. Čeprav je bilo ponarajeno, sem ga vendar zmerom rada čitala!«

»Gospodična Lalijska!«

»Nekaj trenutkov sem že mislila, da je resnično... Taka sreča me je vsa objela, da sem se sama sebi zdela skoro lepa... Toda ko sem vzdignila presrečne oči, sem opazila koledar... Kazal je prvi april... Takoj sem spoznala, da gre spet za prevaro. Marta, Izabela in Lucijana bi se pri kiosku skrile za drevesa. Počakali bi moj prihod, zabavale bi se z mojim pričakovanjem, z mojo plašnostjo, potem pa bi poredno in zmagovalno planile name in zakričale: Prvi april! Po ptičje mleko si prišla! Prvi april!«

»Ali zaradi tega niste prišli tisti večer na promenado, gospodična Lalijska?«

»Na srečo! Pa še delala sem se, kakor bi ne bila ničesar prejela, zakaj če bi bila govorila o tem pismu, bi se bila gotovo jokala pred drugimi...«

»Toda, gospodična Lalijska, saj sem vam res pisal tisto modro pismo! Do noči, prav do trde noči sem vas čakal tistikrat pri kiosku za glasbo. Vas pa ni bilo, čeprav sem tako hrepenel... No, potem sem zapustil Châlons-sur-Oise...«

Gospodična Evalijska je obledela pod sivimi lasmi. Pogledala je svoje grčave roke.

»Ne, ne,« je rekla. »To je bil prvi april. Vi ste dobri, gospod Adolf, toda glejte, zdaj bi bilo še žalostnejše, če bi se bila zmotila... Nikar ne lažite lepo vas prosim!«

»Prišegam vam, Lalijska...«

»Nikar mi ne delajte žalosti, gospod Adolf! Stara sva. Prepozno bi bilo... No, to je bil prvi april, kajne?«

Upiral je vanjo svoje uboge, uvele oči in kar na jok mu je šlo. Njiju premrli roki sta se nerodno sklenili. Gospod Adolf je kakor pod vtiskom usode sklonil glavo in zašepetal:

»Da, moja Lalijska, da, bilo je... kakor vi pravite.«

Maurice Renard

PO SVETU

Mož, ki se je več mesecev nepretrgoma smejal

Včasih kdo reče: »Človek bi počil od smeha!« Vendar pri tem gotovo ne misli, da bi bilo od samega smeha mogoče umreti. Ni pa to nič nemogočega. Slavni grški slikar Zeusi je nekoč ogledoval sliko hudobne starke, ki je bil njegov umotvor, in se pri tem tako dolgo smejal, da je od samega smeha umrl. A tako silno se najbrž res še ni nihče smejal kakor neki Bob Mitchinson iz Amerike. Bilo je leta 1926., ko je temu Američanu prišel v roke časopis z izredno duhovitimi slikami. Bob Mitchinson je planil v smeh in nihče več ni mogel ustaviti ta smeh. Pravijo, da se je mož smejal kar več mesecev nepretrgoma. Smejal se je tudi med jedjo in celo med spanjem.

Tisto leto so pokopali nekega njegovega sorodnika in je tudi Bob Mitchinson šel za pogrebom. Toda medtem, ko so drugi jokali in žalovali za pokojnikom, se je Bob smejal. Pravijo, da je bil pri tej priliki njegov smeh strašen.

Moža, ki mu na noben način niso znali ustaviti smeh, so slednjič poslali v bolnišnico, kjer so ga zdravniki operirali. Pa tudi to ni pomagalo. Bob Mitchinson se je smejal dalje. Slednjič so ga odpustili tudi v banki, kjer je bil zaposlen. Postal je brezposeln, a še zmerom ga smeh ni minil.

Slednjič je izvedel zanj lastnik nekega zabavišča in ga vzel v službo. Tam je imel nalogo, pripravljati občinstvo, ki je prišlo gledat predstave, do smeha. In res se je vse vprek smejalo, kadar je nastopil. Smejali se seveda, niso toliko predstavi sami kakor njegovemu silnemu smehu. Pri neki takšni predstavi pa se je zgodilo nekaj, kar je vse osupnilo. Bob Mitchinson se je nenkrat neha smejati in je postal čudno resen. Padel je na tla in v nekaj trenutkih umrl. Zdravniki so ugotovili, da mu je od smeha počila žila odvodnica.

Največ ljudi si želi bogastva

Neki švedski časopis je naslovlil na svoje bralce zanimivo vprašanje, na katero naj bi vsak odgovoril po svojem najboljšem prepričanju. Vprašanje se je glasilo: »Katere so vaše najbolj vroče želje?« Odgovorov je prispelo mnogo in se iz njih najlepše vidi, česa si švedi najbolj žele. Celih 36 odstotkov ljudi je odgovorilo, da je njihova največja želja, pridobiti si toliko bogastva, da bi si lahko mirno privoščili vso udobnost, ki jo more človek uživati v svojem življenju. 16 odstotkov bralcev omenjenega švedskega lista je odgovorilo, da bi bila zanje največja sreča, če bi mogli postati filmski igralci, svetovno znani umetniki, politiki in sportniki. 11 odstotkov bralcev (med njimi je bila velika večina žensk) si želi vzornega zakonskega druga, devet odstotkov pa bi rado imelo imetnine službe, takšne, da bi bili povsem neodvisni od drugih. Mnogo pa je bilo tudi takšnih, ki so odgovorili, da bi se radi odpovedali vsemu bogastvu, samo da bi bili zdravi. Nekateri so odgovorili, da bi dali vse, če bi lahko spet postali mladi. Le pet odstotkov je bilo takšnih, ki so odgovorili, da so čisto zadovoljni s svojim zdajšnjim življenjem in da si ničesar boljšega ne žele. Gotovo jim ne gre preveč slabo, ali pa so je tako skromni.

× Italijanski strokovnjaki za izboljšanje zemlje v Rumuniji. V Bukarešto je dospel odposlanstvo italijanskih strokovnjakov za izboljšanje zemlske rodovitnosti s senatorjem Trampolinijem na čelu.

× Bolgarija se bo prvič udeležila milanskega vzorčnega sejma. Bolgarski trgovinski minister Zaharijev je odločil, da se bo Bolgarija službeno udeležila milanskega vzorčnega sejma. Ravnateljstvo bolgarske zunanje trgovine je že začelo pripravljati dela za prvo udeležbo Bolgarije na omenjeni razstavi.

× Vojna lokomotiva, ki šteti s kurivom. Berlinski listi pišejo, da so v Nemčiji na podlagi navodil, ki jih je marca dal Hitler ministru za orožje in strelivo dr. Speeru, sestavili novo vrsto lokomotive, ki so ji dali ime vojna lokomotiva. Pri tej lokomotivi se prištedi kovina, a ko je v rabi, potrebuje manj kuriva. Za vojno lokomotivo je med drugim značilno tudi to, da nanjo ne vpliva mraz. Zato jo bodo lahko na debelo uporabljali v prometni službi po razsežni ruski zemlji. Po 1. januarju 1943. bodo vse nemške tvornice lokomotiv na debelo izdelovale samo take nove vojne lokomotive.

× **Mož, ki je odkril aluminij.** Dne 23. septembra leta 1882. je umrl nemški kemik Friedrich Wöhler. Poleg Justusa von Liebiga je bil pionir moderne kemije. Posrečilo se mu je več važnih izumov in odkritij. Med drugim je odkril lahko kovino aluminij. Kakor mnogi slavni učenjaki tudi on ni doživel silnega razmaha tega, kar je bil odkril. Ni doživel trenutka, ko je postal iz gline pridobljeni aluminij ena izmed najvažnejših in najbolj razširjenih kovin.

× **Kje v Evropi rase največ gob.** V Nemčiji imajo kraj, ki so mu dali ime gobji raj. Res baje nikjer na svetu ne zraste toliko najraznovrstnejših gob kakor prav v pokrajini Tucheru blizu Gdanska. Četrtnina vseh gob, kar jih ima Nemčija, zraste tani. Pred petnajstimi leti so tam postavili največjo evropsko tvornico za predelavo gob. Zanimivo pa je pri tem, da ustanovitelj in ravnatelj tega podjetja ni Nemec ali morda Poljak, temveč Italijan. V tvornici je zaposleno 250 ljudi. Pred vojno so gobe v velikih merih izvažali v Švico, Italijo in Južno Ameriko. Danes pa skoraj vse te gobe porabijo za domačo potrebo. Velika večina tega živila je zdaj namenjena vojski.

× **V Ukrajini se prideluje tudi riž.** Ukrajina velja za evropsko žitnico. Povsod so v prejšnjih mirnih časih poznali ukrajinsko pšenico. Manj znano pa je, da so v Ukrajini tudi riževa polja, čeprav ne razsežna. Riž goje zlasti v tistih pokrajinah, preko katerih teče Dnjeper. Tu po posebnih prekopih namakajo zemljo, ki je spričo tega kaj prikladna za pridelovanje riža. Na vsakem hektarju zemljišča pridelajo približno 50 metritskih stotov riža. To je kar zadovoljiva količina, če upoštevamo tamkajšnje krajevne vremenske in druge razmere. V zvezi s tem piše agencija CE, da je vse dozdajšnje pridelovanje riža v Rusiji samo šele nekaj poskus, ki pa za bodoče dobro obeta.

× **Ciganska delovna taborišča na Slovaškem.** Kakor na Hrvaškem, Bolgarskem, Madžarskem in v Rumuniji je ciganska nadloga tudi na Slovaškem občutna. Nedavno je sklenila slovaška vlada, da bo spravila vse ciganske rodbe in h kristnemu delu. Ustanovljena so bila posebna ciganska delovna taborišča. Tisti cigani, ki so že bili kaznovani, pa bodo v posebnih taboriščih. Rešitev slovaške ciganske zadeve je podobna oni na Madžarskem in v Bolgariji.

× **Zakaj so odpravili sovjetske vojne komisarje.** Nemški poročevalski urad poroča iz Stockholma: Moskovski radio je objavil besedilo odloka, s katerim je vodstvo vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze odpravilo vojne komisarje v sovjetski vojski. Med drugim je v njem rečeno, da je uvedbo vojnih komisarjev, do katere je prišlo v letih državljanske vojne, treba pripisovati nezaupanju v vojaške poveljnike, ki tedaj niso verjeli v sovjetsko moč. V letih po državljanski vojni pa so vzgojili in izsolali precej voditeljev, prav tako pa so vzgojili tudi v zdajšnji vojni mnogo novih, vdanih poveljnikov, ki so svojim vojaškim dolžnostim ostali zvesti do konca. Na drugi strani pa so tudi vojni komisarji in politični delavci izpopolnili svoje vojaško znanje. Mnogo so jih tako lahko postavili na poveljniška mesta, kakor hitro so se vojaško primerno izsolali. Ni bilo torej nobenega razloga, da bi še dalje ohranili vojne komisarje. Če bi jih, bi celo lahko postali nekakšna ovira na poti k izboljšanju oskrbe čet. Komisarji sami pa bi se lahko znašli v napačnem položaju.

× **Osem let je hodilo pismo iz Amerike.** Te dni je prišlo v Borgo Virezzi v Italiji pismo, naslovljeno na nekega Ippolita Enrica. Pismo je bilo oddano v argentinski prestolnici Buenos Airesu že 6. junija l. 1934. V njem mu neki sorodnik piše, da je njegov brat, ki je tedaj tudi živel v Buenos Airesu, zbolel. Iz poznejših pisem je razvidno, da je tisti njegov brat čez dve leti, torej leta 1936, umrl. Pismo je torej potovalo iz Amerike osem let, tri mesece in dva dneva.

× **Strah je dober zdravnik.** Čudovit primer ozdravljenja se je zgodil v Marjaniszleju blizu Vilne. Pred dnevi je tolpa roparjev skušala vdreti v stanovanje nekega 70 letnega Milewicza, ki je bil že celih trideset let hrom. Mož se je vlomilcev toliko prestrašil, da je skočil s postelje in začel streljati nanje. Tatovi so se naglo spustili v beg. Milewicz se je kmalu lahko prepričal, da mu je obisk tatov prinesel veliko srečo. Nenadno je ozdravel in o njegovi ohromelosti ni bilo več ne duha ne sluha.

× **Dvojčka sta se videla po 65 letih.** V Kölnu so med neko sodno obravnavo poklicali neko pričo. Ko je začela na odgovorjati na vprašanja o svojih podatkih, je neki poslušalec prisluhnul, ker se mu je zdelo vestfalsko narečje zaslišane priče znano. Izkazalo se je, da ima mož iz občinstva pred seboj svojega brata dvojčka, ki ga je srečal po 65 letih. Zda 75 let stara brata sta se ločila kot 10letna dečka, ko so leta 1877. prinesli domov njunega očeta smrtno ponesrečenega. Dvojčka so sprejeli dobri ljudje ločeno in tako

nista vedela drug za drugega. Šele po 65 letih ju je čudno naključje spravilo skupaj.

× **Grob kralja iz 12. stoletja so našli.** Iz Madrida poročajo: V Real Monasteriu de las Huelgas pri Burgosu so našli grob kralja Alfonza VII. Kastiljskega (l. 1126. do l. 1157.) Truplo je še nenavadno dobro ohranjeno. Krsta je iz trdega lesa, okovana z železnimi podobami kovaškega izdelka in obložena s perzijskimi prti. Na krsti je ličen srebrn križec. V desnici drži kralj meč, levica pa počiva na prsih. Obraz se da še dobro razpoznati in je pokrit s prtom iz zelenega brokata. Kralj je oblečen v tuniko iz modernega žameta, v katerega sta uvezena grba Kastilije in Leonije.

× **Šele sto let se vežejo knjige v platno.** Lani je minilo sto let, odkar se knjige vežejo v platno. Leta 1823. je izumil to vezavo Anglež Archibald Leighton. Kakor mnogim drugim pobudam se je tudi tej od početka slabo godilo. Treba je bilo dvajset let, da so jo sprejeli.

× **65.000 modrasov je ujel.** V okolici Plzna živi 65letni Josip Horn, znan daleč naokrog kot lovilec kač. Dan za dnem hodi po gozdovih in lovi strupene kače. Če je lep dan, ujame do 60 modrasov. S tem poslom se peča že od mladih let in trdi, da je ujel že 65.000 modrasov. Večkrat ga je strupena kača že pičila, toda njegovo telo je proti kačjemu strupu povsem neobčutljivo.

× **Že ob rojstvu prastric.** Zelo redki so primeri, da bi bil otrok že ob rojstvu stric, kaj šele prastric. O takem primeru poročajo nemški listi. Oče, mož 73 let, se je pred poldrugim letom poročil. Izbral si je razmeroma mlado ženo in rodil se mu je otrok. Iz prvega zakona je pa tudi že imel otroke, in ena njegova hči je bila ta čas že postala stara mati dveh vnukov. Tema vnukoma je dedek iz drugega zakona prastric.

× **Gosli so stare 500 let.** Marsikomu gotovo ni znano, da bo kmalu preteklo 500 let, odkar gosli s svojim glasom blažijo človeku življenja trnjevo pot. Leta 1449 je Johann Kerlino spoznal, da je viola za mnoge glasbene potrebe prevelika. Zato je violo zmanjšal in ji dal ime violina (majhna viola, ali po naše gosli). Ali je to storil vede ali nevede, ni znano. Gotovo pa ni slutil, da bo to, kar je napravil, tako velikega pomena za nadaljnji razvoj glasbe, kajti violina si je naglo osvojila ves svet. Violina se je prav naglo razširila, najprej v Italiji, potem po vsej Evropi in od tod po vsem svetu. Izdelovanje tega glasbila so prenesli najprej na Tirolsko, od tam njegovi učenci v Schwarzwald in dalje na Francosko, Češko, Saško in drugam. Slovenci smo med zadnjimi, ki smo se lotili izdelovanja glasbil. Šele bivša banovinska, zdaj pokrajinska šola za glasbila na tehniški srednji šoli v Ljubljani, ustanovljena leta 1932., je postavila osnovo tej lepi in donosni umetnostni obrti. Šola ima lep uspeh in smemo trdno upati, da se bo tudi pri nas v bližnji bodočnosti močno razvilo izdelovanje glasbil.

× **Šest ton mesa zmrzne v 22 urah.** Ob koncu prejšnjega stoletja so potrebovali celih pet dni časa, da so meso na umeten način tako ohladili, da je zmrznilo. V začetku zdajšnjega stoletja, se je ta postopek skrajšal najprej na tri dni, kmalu pa celo na 36 ur, torej na poldrug dan. Leta 1930. je hiter napredek tehnike prekosil tudi ta višek kar za šest ur. A tudi s tem še ni bil storjen na tem področju tehnični korak. Podjetje Schulzer je namreč zgradilo v mestu Luzernu najodobnejšo tovrstno napravo, s pomočjo katere je mogoče šest ton mesa v komaj 22 urah tako ohladiti, da zmrzne.

× **Trdnost in število človeških las.** Lasje na naših glavah so prav trdni. V splošnem so temni lasje odpornejši od svetlih. Najmanj trdni so zlatorumeni lasje, plavkasti lasje so že krepkejši, kostanjevi že zelo močni, črni las pa se utruga šele, če ga obtežimo za 150 do 180 gramov. Nitke ali vrvi iz človeških las so torej zelo trdne. Po vsem tem imajo črnolasci najmočnejše, plavalci pa najkrhkejše lase. Povprečno število las pri odraslem človeku znaša 80.000. Zanimivo pa je pri tem, da je barva las odločujoča pri številu. Plavalci imajo največ las, za njimi pridejo kostanjevi in nazadnje šele črnolasci. Najmanjše število imajo rdečelasci. Malo je znano, da lasje hitro rastejo in da tudi novi poganjki razmeroma hitro porenajo, saj bi sicer človek že po običajnem izpadanju las moral biti v kratkem času plešast. Mladi ljudje izgubljajo dnevno približno 30 do 100 las, v srednji starosti povprečno 90, v višji starosti pa čez 100. Las ima kratko življenje, saj izpade že v nekaj letih. Torej jih morajo stalno nadomeščati novi. Medtem ko živijo menjajo lase ob določenih dobah, se pri človeku stalno izmenjavajo.

× **Prvi svetilnik na svetu.** Kdaj so postavili na svetu prvi morsk svetilnik? Neko poročilo iz Aten pravi, da so prvi morsk svetilnik zgradili leta 285. pred Kristusom pred aleksandrijskim pristaniščem v Egiptu. Na to misel je prišel kralj Ptolemej II. Dal je zgraditi morsk svetilnik iz belega marmorja, visok 135 metrov.

SMEŠNICE

Sreča v nesreči

Operni je pevec bil Boštjan, v sebe samega zaverovan. Misli je o sebi ves prevzet, pevca boljšega da nima svet.

Ko nekdo se je raz oder drl, v strahu kmalu mu je glas zamrl: vanj so jabolka metati jel; petja slabega prav nič vesel.

A od muh ni pevec naš Boštjan: koj ko bil teater je kočan, jabolka je smolar vsa pobral, drugi dan po mestu jih prodal.

Laž nad lažjo

Nekoč se je lažnivi klugec bahal s svojimi predniki: »Eden izmed mojih prednikov se je junaško bojeval v križarski vojni in zmagal po zaslugi izredno dobrega poveljstva nad topništvo.«

»Toda, dragi gospod,« so prekinili pripovedovalca poslušalci, »med križarsko vojno ni bil niti še smodnik odkrit!«

»To prav dobro vem in tudi moj junaški prednik se je tega dobro zavedal.«

»Kako je pa potem mogel zmagati?«

»Dal je pripeljati topove na neki grič in nameril je njihove cevi na nejevernike. Ti norci so pa mislili, ko so zagledali topove, da je smodnik že iznajden, in so se v velikem strahu razbežali.«

USODNA ZMOTA

Zdravnik in advokat sta stanovala v isti hiši. Naključje jo hotelo, da sta se oba pisala Strehar. Pred kratkim je umrl advokat. Kmalu potem, ko so ga pokopali, se je odpeljal zdravnik v Pariz. Od tam je poslal svoji ženi brzojavko, katero je pa pismonoša pomotno izročil vdovi. Ta je čitala: »Srečno prispel. Grozno vroče.«

NEZVESTA ZENA

Zena: »Tisti mladenič, ki si ga našel zaprtega v omari, ni prišel k meni, temveč k služkinji.«

Mož: »Kaj lažeš! Videl sem, da je poljubil tebe.«

Zena: »Seveda, ker me je imel za služkinjo...«

PREVEČ ZAHTEVA

Gost, ki se vozi v tramvaju, se pritoži sprevodniku zaradi neznosnega cviljenja koles, češ, da take godbe ne more prenašati.

Veste, mu odgovori sprevodnik, »za vaših 60 čentežimov pač ne boste zahtevali, da vam najamemo orkester.«

DESETAK ISČE

Gervazij: »Vidiš, tistile mož že četrto ure išče desetak.«

Protazij: »Kako pa veš, da baš desetak?«

Gervazij: »Ker sem ga jaz pobral.«